Poštarina plaćena u gotovom

p. p. 55

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. XIV Broj 7 i 8

Đakovo, srpanj-kolovoz 1961.

97 ● »Pođite nasamo i počinite malo!«
99 ● Župnička rezidencija
100 ● Sveopći sabor — Vatikanski II.
106 ● Cormatin — ili Sveti Tjedan
108 ● Prvi protestantski redovnici
109 ● Taizé
111 ● O. Ruđer Bošković
112 ● Svećenik među ljudima
114 ● Opća molitva
115 ● Iz dnevnika jednog pobožnog pušača
116 ● Litanije Predr. Krvi Isusove
117 ● Planiranje porođaja
119 ● Molitva za Opći sabor
120 ● Bibliografija

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu.

—

Glavni i odgovorni urednik Vilim Hiršnhauzer.

—

Uredništvo i uprava: Strossmajerov trg broj 6 Telefon 32

—

Godišnja pretplata 700 Din.

—

Broj ček. rač. 423-14-5-4

—

Tisak: „Tipografija". Đakovo Strossmajerov trg 1

»Pođite nasamo i počinite malo!«

Nikada nisu ni sa trga ni sa igranke izlazili u svijet mislioci ni ljudi velike duše. Posao ne da misliti; buka rastresa; zabave siromaše dušu. U samoći se duhovno zrije, čovjek mora ostaviti ljude, kad hoće da razgovara s Bogom i sa svojom savješću. Bez koncentracije nema ni ideja, ni planova, ni promišljenih odluka. Misli se i reflektira samo u tišini. Sjeme bačeno na cestu pozoblju ptice i izgaze noge prolaznika (Matth 13, 4; Luc 8, 5).

Za religiozni život sve to vrijedi još u dvostrukoj mjeri. Opće iskustvo svih duhovnih ljudi napravilo je od toga aksiom. Reformatori i sveci dolazili su u kršćanstvu i Crkvi uvijek iz pustinje; velike su sekularne providencijalne, odluke padale uvijek u samicama. Doslovce je istina, što kaže »Nasljeduj Krista«: »In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita Scripturarum« (I, 20, 27).

Uostalom, prije svih duhovnih učitelja naučio nas je Krist toj, tako dubokoj, ljudskoj i božanskoj mudrosti. Dao nam je primjer. Exemplum dedi vobis!« (Jo 13, 15). Prije svakog svoga važnijeg nastupa povlači se on u Evanđelju u samoću. Velikom, pokorničkom, samoćom u pustinji i započinje svoj javni i mesijanski život. Njegov ga je božanski Duh, sam tamo doveo (Matth 4, 1). I pred poziv prvih apostola odlazi on na pusto mjesto (Luc 4, 42), i prije definitivnog izbora apostola i svog programskog »govora na gori« penje se on na goru i »provodi svu noć u molitvi Božjoj« (Luc 6, 12), i za veliko čudo kruhova, koje je bilo uvod u njegova euharistijska obećanja, odabire on pustinju i samotovanje (Matth 14, 13. 23); Marc 6, 32. 46; Jo 6, 19), i za pozornicu svoje slave uzima on osamljeni Tabor (Matth 17, 1; Marc 9, 1; Luc 9, 28). U maslinskom vrtu opet sam i povučen, sprema se on, »po običaju« (Luc 22, 39), u molitvi i mističnom hrvanju s Ocem, na svoju veliku Kalvariju i Otkupiteljsku žrtvu. I svoje apostole, on toliko puta vodi i šalje, da počinu i da se mole na osami. »Pođite nasamo i počinite malo!« (Marc 6, 31). »Počekajte ovdje i stražite sa mnom!« (Matth 26, 38; Marc 14, 34).

Ima Gospodinov primjer i ovdje, svoju pouku i za nas svećenike.

Nije ni nama grijeh počinuti, kad tomu dođe vrijeme. Ni fizički počinuti. Ni otići na odmor, na izlet, na put. U ovom ili onom obliku. To nam je zapravo i dužnost. Zahtjeva to od nas ljudska narav. Psihofizička je to potreba svakome. Posao zamara i dušu i tijelo. Ne mora nitko neprestance raditi. Klonu sile. Smanjuju se radni kapaciteti i kvaliteta posla. Može doći i do sloma, prije svega

onoga psihičkog. U tomu je, jednim dijelom, i smisao nedjeljnog počinka i 3. Božje zapovijedi. Sve je to i stvorilo instituciju praznika i dopusta. Pedagozi su je i socijalni mislioci stvarali. Iz viših pobuda; ne od obijesti. Ne samo u interesu pojedinaca, nego i u interesu društva i općeg dobra. Mora i svećenik, — barem, ako ozbiljno radi i pastorizira, — imati svoje praznike. Blagdanskog odmora, za razliku od vjernika, mi svećenici nemamo. Nedjelja i svetkovine nama su glavni poslovni dani: dani prenaprezanja i umora. Valja im naći nadoknadu. U mnogim redovima predvidjeli su takav odmor njihovi osnivači pravilima, Ignacijanska, svetačka, apostolska i organizacijska, mudrost uvela je na primjer, za Družbu, — i ako ju je inače svu zamislila u nadnaravnim koncepcijama »veće slave Božje«, — sedmične »vile«. Drugi su pitanje uredili drukčije, ali i oni uvijek s puno pažnje i brige. Kod svjetovnih svećenika stvar je to više osobne savjesti; samo i kod njih uvijek na zakonitom pravnom titulu, koji nam je dala sama Crkva u svojim kanonima (338 § 2., 354, 418. § 1. 465 § 2.), na temelju svoga stoljetnog i mudrog iskustva. Forme su slobodne; samo inspiracija uvijek mora biti Gospodinova i evanđeoska. Ne smijemo biti pretenciozni i razmaženi. Ne smijemo svećenički život pretvarati u odmor preko čitave godine, u vječnu »mirovinu« i putovanje. I nijesu za nas odmori ni na sportskim olimpijadama, ni na luksuznim putovanjima oko svijeta, ni u mondenom društvu laika, ni na bučnim plažama. Svaki naš odmor mora biti pomalo Emaus, pomalo Betanija, a pomalo Tabor. Uvijek blizu prirodi i Gospodinu u njoj; uvijek negdje uz crkvu i uz Božje duše. Ili, jednostavno, i braćom i među braćom. U susjedstvu ili u daljini, svejedno. Svaki naš odmor mora biti paralelno odmor i duše i tijela.

Samo, problematika onoga Kristova: »Requiescite pusillum« nije jedino u fizičkom, pa ni psihičkom odmoru. U pitanju su i naši ascetski odmori; i naše duhovne tišine i samoće. »Solitudines« pred Bogom.

I one su nam potrebne. Još više od sviju drugih. Nužno, bezuvjetno, potrebne. To više, što više vanjski radimo. To više, što nas više razapinju okupacije i more brige. I zakonite i svete i pastoralne, i staleške, okupacije i brige. Valja duši omogućiti, da s njom govori Bog. U tišini. Na miru. »In aura leni«, (Job 4, 16; 3 Reg 19, 12). Valja se uvijek iznova reorijentirati na Boga i na Evanđelje. Valja svaki dan vršiti korekture, ispravke, revizije, nutarnjih pokreta i pobuda. Valja se, milosno, molitveno, asketski, uzdignuti, okrijepiti, osvježiti. Periodički. Daleko od buke običnoga života. Daleko od naših svakodnevnih uzrujavanja, žurbi, nereda i nervoza. »Seorsum«. »In deserto loco«.

Nema, — budimo s time na čistu, — ni pobožna, ni sveta osobnog svećeničkog života, ni pastoralne revnosti i idealizma, bez svagdanjeg ispita savjesti, bez svakodnevnog razmatranja, bez češćih svećeničkih »duhovnih vježbi«; bez ekscercicija.

Živjet ćemo smeteno, vrtoglavo, razuzdano, ne izađemo li, svaki dan pred Gospodina na račun i na sud (Matth 24, 49). Poletjet ćemo, i nesvijesno za nižim čovjekom u sebi; povući će nas za sobom naše strasti, naše karakterne mane. Sakrili smo se od vječnoga Sunca i od jedine Božanske Istine, ako se svaki dan, u meditaciji ne zagledamo u nadzemaljsku, božansku stvarnost Nadsvijeta i veliki uzor Prvoga i Vječnoga Svećenika (Hebr 7, 26). »Discite a me!« (Matth 11, 29). Ostali smo bez godišnjeg oporavka duše, bez gorskog i morskog zraka, koji joj daje i širi krila, bez duhovnih rezervi i bez duhovnih manevara, radit ćemo bez plana i bez diskrecije, ako često ne obavimo duhovnih vježbi. Zaležat ćemo se, ukrutit ćemo se, šablonizirat ćemo se. I pastoralno ukrutiti i šablonizirati. Treba da već jednom izađemo na puno svijetlo, na svježi domaći zrak, pred široke vidike vječnosti. Da se nađemo s Gospodinom oko u oko. »Magister adest et vocat te!« (Jo 11.28).

Pomalo smo se u tom, — a zbog toga i u koječem drugom, — zapustili. Osobito u ovo poratno vrijeme, puno zapreka i strahota svake ruke. Ima nas, pa i petnaest godina nijesmo bili na duhovnim vježbama. A tri su i kanonski i asketski minimum (kan. 126). Živimo od starih i prastarih rezervi, stoput prežvakanih. Duhovno smo izgladnjeli i osušili se do kostiju. A jedva, da bismo bili tako indolentni, da svaki dan razmatramo i da svaki dan ispitujemo savjest: i općenito i posebno. Da se svaki dan hvatamo u koštac sa samim sobom i s Bogom, kao Jakov u Fanuelu (Gen 32, 24).

Praznici su pred nama. Razmišljajmo jednom malo i o ovoj strani svećeničkog života! Praznici su pred nama. Vrata su svećeničkih duhovnih vježbi otvorena, i ovdje i ondje, i zovu nas. Odazovimo se! Pođimo na samo i počinimo malo!

»Sed habeo adversum te, quod caritatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque, unde excideris: et age poenitentiam, et prima opera fac!« (Apoc 2, 4, 5). »Ecce sto ad ostium et pulso: si quis audierit vocem meam et aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, et coenabo cum illo, et ipse mecum!« (Apoc 3, 20).

DUHOVNE VJEŽBE

Za vrijeme ljetnih mjeseci održat će se u Đakovu tri turnusa duhovnih vježbi.

I. turnus — trodnevne: od 10. VII. uvečer do 14. VII. ujutro.

II. turnus — petdnevne: od 7. VIII. ujutro do 12. VIII. ujutro.

III. turnus — trodnevne: od 21. VIII. uvečer do 25. VIII. ujutro.

Ovim duhovnim vježbama se mogu pridružiti i svećenici drugih biskupija. Uvjeti: za trodnevne 1.500, a za petdnevne 3.000 dinara.

Na duhovne vježbe treba sa sobom ponijeti: talar, sv. Pismo N. Z. i »Nasljeduj Krista«.

Župnička rezidencija

Kanonsko-pravni pojam rezidencije i njezine juridičke obveze dovoljno su jasno utvrđeni u Kodeksu i u dijecezanskim propisima raznih biskupija. Nas ovdje više zanima pastoralna strana toga pitanja: konkretno rezidencija kao problem naše svećeničke i dušobrižničke savjesti. Uvijek je, i u prijašnjim vremenima taj problem bio aktu-

pastoralni problemi

alan i vruć. U njemu se praktično križaju i kolidiraju dva interesa: interes duhovne pastve i osobni svećenikov interes; njegovo pravo na odmor i slobodu.

Mi smo, — mislimo kod toga prije svega na kuratno-župni kler, privezani svojom službom uz župu i uz svoje vjernike zapravo svaki dan u godini. Kad nas god nema u župi, i kroz najkraće vrijeme — razumije se, ako nemamo pomoćnika i zamjenika — uvijek to predstavlja izvjestan pastoralni riziko i ide na štetu duhovnom dobru vjernika. Prekida se u najmanju ruku kontinuitet redovito vjerskog života: izostaje svagdanja Misa; vjernici se taj dan ne mogu pričestiti. Može doći i do krupnih nezgoda: netko se naglo razboli, dogodi se ubojstvo ili nesretan slučaj, rodi se slabunjavo dijete, netko iznenada umre. Komplikacije su tada neizbježive, dolazi katkada i do najteže duhovne štete: dijete umre zbog nepoučenosti okolice, nekršteno, nekome se ne podijele zadnji sakramenti. A u najmanju ruku bit će trke po susjednim župama, uzaludna dolaženja u župski ured, odgađanja i zakašnjavanja u uredovanju sa strankama, neprilika sa katehizacijom.

S druge strane često put nastane potreba, da svećenik nekamo otputuje; nekada i vanjska, fizička, potreba: po pozivu u duhovnom poslu, radi korone ili duhovnih vježbi, radi liječenja, radi ispovijedi; a još češće psihološka potreba: čovjek osjeti želju, da se nekuda makne, da protegne noge, da se porazgovori sa susjedima, da nešto vidi, da prisustvuje kakvim svečanostima, priredbama, čistitkama, da se o nečemu informira na licu mjesta. A nitko ne može reći, da ta potreba nije u načelu opravdana; nitko ne može, u načelu, tražiti od svećenika, da je vječno u kući kao sužanj.

Situacija je, dakako s te strane lakša, ako je svećenik od naravi nepokretan. A ima nas i takvih. Zapamtio sam slučaj, prvi put iza 25 godina, — sam je to naglasio, — zatražio je od Ordinarijata dopust, da ode na Euharistijski kongres u Zagreb. Dotle se on, četvrt stoljeća, nije nikuda i nikada maknuo są župe, osim na propisane godišnje duhovne vježbe. A nije se puno micao ni iz mjesta: samo kad bi ga zvali bolesniku ili kad je morao na katehizaciju u koju od filijalnih škola. I inače, pa i danas, za neke svećenike možeš, sa 90% vjerojatnosti, biti siguran, da ćeš, dođeš li im u župu, zateći ih ili u kući ili u crkvi. Po svu godinu oni nikamo ne odlaze. Uvijek je mala senzacija, ako ih zatečeš negdje drugdje; nema sumnje, da ih je samo ljuta nevolja na to natjerala. Njihov je jedini godišnji put na duhovne vježbe, na koronu, na dekansku konferenciju.

Samo, sve je manje takvih svećenika. I svećenici su djeca svoga vremena. Vremena nemirnog, nervoznog i pokretnog. Popreko danas svećenici mnogo više putuju nego nekada. Atmosfera je oko nas putnička, izletnička, turistička, športska. Godišnji su odmori postali pravilom i »pravom«. Komunikaciona su sredstva mnogostruko olakšala brza i, relativno komotna putovanja. U nekim krajevima velika većina svećenika u pastvi ima već i svoje vlastite motore. Kod nekoga igra ulogu i prirodni naturel. Ima ljudi, koji »ne mogu« bez društva. Netko se naprosto ne može dulje smiriti na jednom mjestu. »Pocrvao bi se«, da svakih deset dana ne sjedne na motor ili na autobus. Svaka dijeceza ima svoje »hodavce«. Ne može biti nikakve slave ni radosne ni žalosne, a da se oni na njoj ne nađu. A kod nekoga je to, barem, tako su mi neki svećenici tumačili ovu groznicu putovanja, — i neka vrst psihoze. Ljudi žive u napetosti — dodijale im svagdanje neprilike, pa se osjećaju najmirnijima i najsigurnijima, kad su daleko od kuće. Zaborave na neugodnosti i na brige. Ili: počnu putovati poslom, a onda im se kasnije to »osladi« i prijeđe u naviku; ne mogu više bez puta.

Nego bilo s tim, kako bilo, problem je rezidencije danas jedan od onih, kojeg valja voditi u evidenciji. Ne smije se događati, — a dogodilo se to koji put, — da vjernici po čitavu kraju love svećenika za ukop ili krstitke, a badava: svi na putu.

Nije ovdje mjesto nekim normativnim prijedlozima u tom smislu. Ali nekoliko općih principa moglo bi se, čini se, ipak postaviti.

Moramo se mi svećenici i tu, kao i svagdje, sustavno disciplinirati. Moramo se pomiriti sa odricanjem. Moramo rezignirati na punu slobodu. I to je dio našeg svećeničkoga križa. Naša svagdanja vezanost uz crkvu i uz župu znak je veledušnosti, ako se svećenik s tim dobrovoljno pomiri, pa se sam sili, da sa župe ne odlazi prečesto, ni bez dovoljna razloga. Treba da nas progoni misao na župu, kao što vrijedne domaćice ili majke, kad su na putu, progoni misao na kuću i na djecu. Neće biti nikakve štete, ako nas na kojem jubileju ili mladoj Misi bude malo manje.

Pogotovo ne smiju to biti duga, višednevna odsustva. Danas se brzo putuje. Može se mnogi posao svršiti od jutra do mraka. Motor prevali kao od šale 30 km na sat. I autobus. Bez velike potrebe ne bi trebalo nikada propuštati jutarnje sv. Mise u crkvi. A onda možemo nekamo otići na brzinu, i opet u mrak ili u noć biti kod kuće. Osobito, kad se radi o kolegijalnim posjetima u susjedstvu. Dosta je čitav dan bratskog razgovora. I bratskog gostoljublja. A za ispovijed treba još

(Nastavak na str. 105)

Najveći događaj u povijesti Crkve 20. vijeka bit će sveopći crkveni sabor, Vatikanski II. Najveći će biti po svojem vanjskom sjaju, što će ga razviti, po važnosti odredaba, koje će izdati, a i po posljedicama, što će ih provesti u životu Crkve katoličke i uopće u svijetu.

Ovaj sabor, iako još službeno nije otvoren, de facto već radi i to jakim i velikim zamahom, kakav se do sada ne pamti u sličnim prigodama. Kao naobraženi i crkveni ljudi treba da pratimo ovaj rad, jer on traži i naše sudjelovanje putem molitve i žrtve. S istih razloga potrebno je da i vjernicima u prigodi o tome govorimo.

NAVJEŠTAJ SABORA

U nedjelju 25. siječnja 1959. sv. je Otac Papa Ivan XXIII. — otprilike tri mjeseca iza svoga izbora za Papu — na svetkovinu obraćenja sv. Pavla, prisustvovao sa dvadeset kurijalnih kardinala sv. Misi u bazilici sv. Pavla na ostijskoj cesti. Iza sv. Mise, u samostanu Benediktinaca, koji su čuvari bazilike sv. Pavla, održao je sv. Otac kardinalima kraći govor na talijanskom jeziku. U svom govoru istakao je Papa, kako mu je dužnost brinuti se za duhovno dobro vjernika rimske biskupije, jer je njihov biskup, a isto tako, kao sveopćem pastiru, dužnost mu je brinuti se i za duhovno dobro cijele Crkve.

Što treba učiniti za duhovno dobro vjernika rimske biskupije, odredit će se na jednoj rimskoj sinodi, koja će se doskora sazvati. Napominjem, da je Rimska sinoda održana od 25. — 31. siječnja 1960. Njezini zaključci i odredbe vrijede samo za rimsku biskupiju. Za ostali katolički svijet Rimska je sinoda od važnosti utoliko, koliko može poslužiti kao uzor, kako se drže biskupijske sinode.

U spomenutom govoru pred kardinalima sv. Otac je spomenuo i to, da će prije sveopćeg koncila biti izdan: Corpus Juris za istočnu (unijatsku) Crkvu, a sadašnji Codex Juris Ecclesiastici nadopunit će se prema sadanjim prilikama.

NAVJEŠTAJNE RIJEČI ZA SAZIV KONCILA.

Ove riječi napose ističemo, jer su izazvale neku zabunu i krivo tumačenje, kako ćemo vidjeti.

Sv. Otac iza uvoda veli doslovno: »Časna braćo i dragi naši sinovi! Izgovaramo pred vama, podrhtavajući doista malo od uzbuđenja, ali ujedno sa poniznom odrešitošću odluke, ime i prijedlog dvojake proslave: Dijecezanske sinode za grad (Rim) i Ekumenskog sabora za cijelu Crkvu«. U daljnjim riječima sv. Otac stavlja svoj naum pod zaštitu Božje milosti, zatim Imakulate, ss Petra i Pavla i dvaju svetaca Ivana (Krstitelja i Evanđeliste), Svih svetih i cijeloga dvora nebeskoga, a onda doslovno nastavlja: »Od svih (t. j. od napomenutih nebesnika) usrdno molim za dobar početak, nastavak i sretan uspjeh svih odluka velikoga djela, pa da to bude na prosvjetljenje, na edifikaciju cijeloga kršćanskog svijeta, na ponovni poziv vjernicima odijeljenih vjerskih zajednica, da bi nas i one nasljedovale u traženju jedinstva i milosti, što vruće žele tolike duše sa svih strana svijeta«. Dodajem, da je na blagdan sv. Josipa 19. III 1961. sv. Otac stavio koncil pod posebnu zaštitu sv. Josipa.

Slijedeći dan, 26. siječnja 1959., vatikanski dnevnik Osservatore Romano donio je u kratkom izvatku govor sv. Oca. Sve su svjetske novinske agencije preuzele ovu vijest o sazivanju koncila i dale joj najširi publicitet. Samo jedan primjer: Londonski dnevnik Dayl Mail (Dnevna štampa) isti dan, kad i Osservatore Romano (26. I. 1959.) donio je ovu vijest i popratio je komentarom od sedam novinskih stupaca, sve na prvoj stranici.

ODJEK O VIJESTI O SAZIVANJU KONCILA

Vijest o sazivanju koncila odjeknula je svuda kao najveća radost. Nitko to nije očekivao. Možda je koji bliži savjetnik sv. Oca štogod znao, ali možemo slobodno predmnijevati, da ni kurijalni kardinali nijesu o tome ništa znali prije nego je Papa u svom govoru 25. siječnja 1959. to najavio. Čuo sam od jednoga našeg biskupa na povratku iz Rima, a ovaj je to čuo od samog sv. Oca, da je kao po nadahnuću Božjem najavio koncil, a da nije prije nešto konkretnije o tome mislio.

Reagiranje na vijest o sazivanju koncila bilo je svuda dosta povoljno, kod katolika i veoma povoljno, osobito u crkvenim krugovima. Ali iza prvog dojma same vijesti nastala je prilična zabuna. Iako su Papine riječi jasne, to ih svjetska štampa iskrivila odnosno dala im je svoje tumačenje, bilo nehotice, bilo iz želje za senzacijama.

Ovo se odnosi na riječi, u kojima sv. Otac veli da će biti sazvan »ekumenski sabor za cijelu Crkvu« i na druge riječi u kojima veli: da će budući sabor biti kao ponovni poziv vjernicima odijeljenih vjerskih zajednica, da bi i one nasljedovale nas u traženju jedinstva i milosti, što vruće žele tolike duše sa svih strana svijeta. Neki su to shvatili — pa i u katoličkim krugovima, a pogotovo u nekatoličkim — da Papa namjerava pozvati na koncil i nesjedinjene crkvene zajednice osobito pravoslavne, anglikance i protestante, da se na koncilu raspravlja o samom sjedinjenju. Da se ovo krivo shvaćanje ispravi, sazvao je 30. studenog 1959. državni tajnik, a ujedno i predsjednik pripravne komisije, kardinal Tardini novinare na konferenciju štampe. bilo je prisutno preko 100 novinara, talijanskih i inozemnih. Konferencija je održana u dječjem zavodu u Villa Nazareth u Rimu. Tu je kardinal protumačio predstavnicima štampe, da je svaki opći koncil nutarnja stvar katoličke Crkve, i prema tome ne mogu kao članovi prisustvovati općenito svi, nego samo oni, koji su članovi te Crkve, a i od njih opet samo oni, za koje to predviđa crkveni zakonik. Nekatolici ne

mogu prisustvovati, već jedino, ako se pokaže korisno, da im se dopusti prisustvovati samo kao promatračima, bez ikakvog aktivnog sudjelovanja. Koncil se zove ekumenski t. j. za cijelu katoličku Crkvu. Na njemu može da se raspravlja o vjerskim, ali i o disciplinarnim pitanjima, t. j. o svim pitanjima, koja zasijecaju u život Crkve i njezinih vjernika. Dalje je kardinal razlošio, da koncil treba da pokaže jedinstvo vjere i duhovnog života katoličke Crkve, i kao takav može da potakne i druge kršćanske zajednice, da i one potraže jedinstvo vjere i milosti, odnosno pravu istinu, koja se nalazi u pravoj Isusovoj Crkvi, u katoličkoj Crkvi.

Na koncu odgovarao je kardinal na razne upite novinara. Tumačio im je, kako koncil nije prijeko potrebit, ali je veoma koristan za unapređenje kršćanskog života. Papa može, doista, da sam nešto definira i odredi, ali je sigurniji uspjeh odredaba kad ih donese zajedno s biskupima, koji su nosioci crkvene predaje, a ujedno su i po božanskom pravu određeni da s papom upravljaju Crkvom.

Napokon je kardinal kazao, da će budući koncil biti 21. opći po redu, a zvat će se **Vatikanski II**, jer će se održati u crkvi sv. Petra. Vrijeme saziva ne može se još predvidjeti, jer treba proučiti sve odgovore i prijedloge biskupa, kat. sveučilišta i nekih teologa. Sve će se raspravljati i odlučivati na latinskom jeziku, i zasad se još ne predviđaju nikakovi službeni prijevodi, a to s togą, jer i najmanja razlika u izrazu može imati velike posljedice. Osim toga obećao je kardinal novinarima, da će za vrijeme koncila postojati ured za štampu, u kojem će novinari moći dobiti sve informacije i podatke, koji ih budu zanimali u vezi s koncilom.

TOK PRIPRAVE ZA KONCIL

Sv. je Otac uvjeren, da je navijestio koncil po Božjem nadahnuću, zato mu je na srcu, da što prije dođe do njegovog ostvarenja, i da što bolje uspije. Nema skoro ni jedne alokucije ili audijencije, a da ne spomene koncil i da ga ne preporuči molitvama vjernika.

Časopis »Periodica de re morali, canonica et liturgica«, što ga izdaju profesori Gregorijane u Rimu, taksativno nabraja sve javne audijencije sv. Oca, u kojima preporuča koncil. Tih preporuka ima mjesečno 78.

Uz ove usmene preporuke papa izdaje i razna pisma u vezi s koncilom. Neko vrijeme nakon navještaja sabora, 16. svibnja 1959., papa je posebnim pismom ustanovio »pretkomisiju pod predsjedanjem kardinala Tardinija, u kojoj je bilo dvadeset najučenijih muževa papinskih Kongregacija i ureda. Imala je zadaću razaslati upite na sve Ordinarije, redove i katolička sveučilišta, kao i nekim teolozima, da predlože što smatraju korisnim u vezi s koncilom. Broj odgovora i prijedloga je oko 3.000. Svi ti dopisi, koji su većinom vrlo opsežni, skupljali su se, pregledavali, svrstali prema predmetu i sistematski složili, a zatim predložili Papi. Papa, naime mora sam odrediti, što će se predložiti saboru.

Nakon što je potkomisija pripravila teme za sabor, 5. lipnja 1959. Papa izdaje motu proprio: »Supremo Dei nutu«, kojim potvrđuje predložene komisije i sekretarijate kao i njihove članove, koji će proučavati ogromni materijal. Komisije se sastoje od najglasovitijih stručnjaka i specijalista za pojedine grane teologije i njoj srodnih područja. Bude li potrebno, vremenom će se ustanoviti još koja komisija i sekretarijat.

Komisije su: teološka, za biskupe i dijeceze, za disciplinu klera, za redovnike, za liturgiju, za sakramente, za istočnu Crkvu (unijate), za studij i sjemeništa, za laički apostolat. Deseta i glavna je centralna komisija, kojoj predsjeda sam sv. Otac, a broji preko 100 članova, a to su kurijalni kardinali i predsjednici biskupskih konferencija cijelog katoličkog svijeta, a zastupaju 59 narodnosti. Kasnije je osnovana jedanaesta komisija za obrede prigodom koncila.

Uz komisije osnovana su i dva sekretarijata i to: sekretarijat za sredstva širenja misli (za štampu, radio, kino, televiziju). Drugi je sekretarijat za vezu s nekatolicima (protestantima i anglikancima; veza s pravoslavnima je povjerena komisiji za istočnu Crkvu). Naknadno je osnovan treći sekretarijat za administraciju i financije.

ČLANOVI KOMISIJE ZA KONCIL

Imenovani su iz nuncijatura, vrhovnih uprava Redova (kad se radi o redovnicima) ili pojedinci koji su se kao eksperti u nečem istakli. Odmah u početku imenovano je 728 članova i to: kardinala 48, patrijarha, nadbiskupa i biskupa 215. Prelata i svjetovnih svećenika 218, redovnika 239, laika 8. Laici imaju u rukama tehnička pitanja i financije, samo je jedan u komisiji za studije i sjemeništa.

Po državama izabrani su članovi iz slijedećih država: iz Italije 153, iz Francuske 74, iz Njemačke 55, iz Španjolske 39, iz Belgije 28, iz Holandije 20, iz Engleske 14, iz Jugoslavije 11, iz Mađarske 3, iz Čehoslovačke 1, iz Litve 1, iz Rusije 1, iz Kine 1. Ukupno iz Evrope ima 425 članova. Ostali 303 su iz Amerike, Azije, Afrike i Australije.

Iz Jugoslavije nalaze se u centralnoj komisiji nadb. Ujčić; u teološkoj komisiji biskup Franić i O. Bilić; za crkvenu disciplinu biskup Vovk

---

12. IV. SVETI JE OTAC PREDSJEDAO KOMISIJI ZA REDOVNIKE. U svojoj alokuciji posebno je naglasio potrebu što veće koordinacije redovničkih snaga u apostolatu pod upravom biskupa. Iza toga je sv. Otac slijedio debatu, koja se odvijala na temu dnevnog reda.

---

i trogirski opat Krizomali; za sakramente nadb. Šeper i O. Jeličić; za istočnu Crkvu O. Japundžić i O. Lacko; za laički apostolat nadbiskup Bukatko; za liturgiju prof. Kniewald. U popisu se među Jugoslavene ubraja i Msgr. Šipović, posvećeni biskup u Austriji.

Neki su članovi »stalni« a drugi »konsultatori«. Kod votiranja samo stalni članovi imaju pravo glasa, i ovi ne stanuju u Rimu, nego povremeno dolaze na glavne sjednice. Oni, koji borave u Rimu, raspravljaju i uređuju postavljena pitanja.

RAZNOLIKOST ČLANOVA

Kao primjer raznolikosti članova u pojedinim komisijama navodimo teološku komisiju.. Predsjednik: kard. Ottaviani, članovi: nadb. Besançona, nadb. Monreala, nadb. Porto Alegre (u Braziliji, biskup Mainza, pomoćni biskup Quebeca, biskup splitski (Franić), pomoćni biskup New Jorka, bisk. Eichstätta, bisk. Pittsburgha, rutenski bisk. iz Winnipega, biskup za Rutene u Njemačkoj, po jedan profesor Louvaina, Rima, Münchena, Fribourga, po jedan dominikanac, franjevac (O. Balić), Isusovac. Konsultori ove komisije su neki profesori: dva iz Lyona, po jedan iz Paderborna, Mechelna, Aachena, Lille-a, Angersa, zatim dva dominikanca, dva franjevca, četiri isusovca, jedan kapucin, jedan benediktinac i pokoji iz nekih drugih redovn. Kongregacija.

KAKO SE RAZVIJA RAD U PRIPRAVNIM KOMISIJAMA

Pretpripravna komisija razaslala je upite na sve Ordinarijate i teološke fakultete, neka predlože što misle, da je potrebno da se raspravlja na koncilu. Odgovori su dani rimskim Kongregacijama, koje su podijelile kamo što spada i predale pripravnim komisijama. Članovi rimskih Kongregacija nisu članovi komisija, osim kardinala predsjednika, koji tako spaja Kongregacije s komisijom. Članovi Kongregacije samo prema potrebi daju savjete i razjašnjenja.

Svaka pripravna komisija podijeljena je na potkomisije. Tako na pr.: teološka ima potkomisije: za dogmatiku, moralku i Sv. Pismo. Potkomisije raspravljaju pitanje i stave obrazložen zaključak. Ovaj zaključak dolazi na sjednicu cijele komisije, koja ponovno uzme u pretres pitanje i preuredi, ako treba, prijedlog svoje potkomisije i tako preda centralnoj komisiji, koja prima ili odbija prijedlog, odnosno, daje mu konačnu formu, koja se, ako odobri sv. Otac, stavlja na dnevni red koncila.

SVRHA KONCILA

U pismu, kojim je sv. Otac imenovao komisije, istaknuo je posebno i svrhu koncila, a ta je: sabrati sve biskupe na svečani sastanak oko rimskog biskupa, i da Crkva, Kristova zaručnica, u vrtlogu sadašnjice zasja u svem sjaju. Koncil treba da posluži, veli Papa, razvitku kršćanskog vjerovanja, obnovi kršćanskog života, da uredi crkvenu disciplinu prema današnjim prilikama. Isti će pokazati sjaj i jedinstvo vjere, i pogled na sve ovo, bit će blagi poziv odijeljenima od Apostolske Stolice, da i oni potraže jedinstvo, za koje je Isus molio na Posljednjoj večeri.

Koliko sv. Ocu stoji na srcu koncil i preko koncila indirektni poziv nesjedinjenima, vidi se iz njegovog govora talijanskoj katoličkoj akciji u rujnu 1959. On veli: Na koncilu mi ćemo predstaviti Crkvu u svem njezinom sjaju, i kazat ćemo našoj odijeljenoj braći: Gledajte, braćo, ovdje je Crkva Kristova. Mi smo nastojali ostati joj vjerni... Dođite, dođite, ovdje je mjesto susreta i povratka. Dođite, uzmite i ponovno zauzmite mjesto, koje je za mnoge od vas mjesto vaših otaca...« Ove iste misli ponavlja sv. Otac i u svojoj prvoj enciklici »Ad Petri Cathedram, koja je objavljena na blagdan sv. Petra i Pavla 29. lipnja 1959. Enciklika se sastoji od tri dijela. U prvom dijelu govori se o istini — naravnoj i vrhunaravnoj. U drugom dijelu raspravlja se o jedinstvu i bratstvu svih ljudi, što proizlazi iz priznavanja istine, čiji su plodovi mir i sloga. U trećem dijelu — taj nas ovdje najviše zanima — sv. Otac govori o jedinstvu kat. Crkve, koje jedinstvo će na osobit način zasjati na budućem sveopćem saboru. — Pogled na ovo jedinstvo vjere, obreda i uprave treba biti poziv nesjedinjenima, da se i oni vrate u svoju kuću: u kuću svoga Oca nebeskoga, u kuću svoje majke — Crkve, pa da se nađu zajedno sa svojom braćom, jer, veli sv. Otac, služeći se riječima sv. Augustina: Velint, nolint, fratres nostri sunt. Tunc esse desinent fratres nostri, si desierint dicere: Pater noster! I onda pozivlje Papa sve, pa i nesjedinjene, da mole za sjedinjenje, da se svi pridruže Isusovoj molitvi na Posljednjoj večeri.

KADA ĆE BITI SAZVAN KONCIL I KOLIKO ĆE TRAJATI

Dana 11. listopada 1960. u jednom nagovoru vjernicima u Castel-Gandolfo rekao je sv. Otac: Držimo, da bi se koncil mogao održati kroz g. 1962., zato i oni, koji su malo poodmakli u dobi, neka se ne boje, da ga neće doživjeti... ali datum nije baš veliko pitanje. Važno je, da se koncil održi, da se volja Božja ispuni, da se iskrene želje svih ljudi združe u traženju onoga, što je uistinu dobro i korisno.

Nadbiskup Perikle Felici, tajnik centralne komisije za pripravu koncila, dakle čovjek posve kompententan u pitanju, kazao je koncem prošle godine: ne pojave li se kakve nepredviđene zapreke, koncil Vatikanski II. započet će početkom listopada 1962., imao bi trajati dva mjeseca i završiti koncem studenoga. Kad je objavljena ova vijest, izazvala je veliko čuđenje, a ponegdje i dosta oštru kritiku. Isticalo se, kako su zadnji koncili trajali i po više godina. Tako je florentinski trajao četiri godine, lateranski V. pet godina, tridentiski 18 god., a i vatikanski I. trajao je od 8. prosinca 1869 — 17. rujna 1870., dakle pola godine, a bio bi trajao barem još toliko, da nisu čete Viktora Emanuela II. unišle u Rim i prekinule koncil. Dalje se ističe, da je Vatikanski I. imao pred sobom samo 200 prijedloga, dok Vatikanski II. ima

već sada preko 2500 responsa et consilia. Ide se za tim, da se biskupi učine glasajućom mašinom, tako vele kritičari. Uostalom, vele oni, Papa sa svojom općom i nepogrešivom vlašću može sve i sam urediti, i onda narediti, pa je suvišan koncil, pogotovo kad biskupi ne će moći ni doći do riječi u tako kratko ograničenom vremenu. Tko nije u pitanje temeljito upućen, lako će i povjerovati ovim kritikama i dati im donekle pravo.

Međutim, stvari stoje drukčije. Uspoređivati Vatikanski II. sa prijašnjim koncilima, pa i sa Vatikanskim I. nije na mjestu. Kod prijašnjih općih sabora nije bilo previše članova, u najpovoljnijem slučaju nekoliko stotina (najviše do 700). Kod Vatikanskog II. bit će ih oko tri tisuće. Toliko ih prema crkvenom pravu ima biti pozvano, a današnja komunikaciona i financijska sredstva svima će omogućiti dolazak. Kod plenarnih sjednica može se računati, da će biti najmanje 2.500 članova. Kako sada voditi rasprave kod ovolikog broja ljudi?!

Kod prijašnjih koncila postavljala su se pitanja na sjednicama, i o njima se onda raspravljalo i odlučivalo. Pitanja za budući koncil već se raspravljaju u raznim komisijama, koje su počele raditi 17. svibnja 1959. Tako, da je sv. Otac u jednom govoru 8. prosinca 1960. rekao: Koncil Vatikanski II. službeno još nije otvoren, ali pripravni rad, što ga vrši jedanaest komisija i pred koje je postavljen jedan ogromni posao, u punom je jeku... pa je praktički koncil već započeo.

K tome komisije su sastavljene na najvišoj bazi. Njihovi su članovi teolozi, ali i biskupi sa svih strana svijeta. U centralnoj su komisiji predsjednici biskupskih konferencija iz svih zemalja. Na sjednicama ovih komisija potanko se raspravlja o raznim pitanjima, a raspravljaju biskupi, pa su sve rasprave, zapravo, rasprave članova koncila.

Na plenarnim sjednicama bit će predloženi zaključci pojedinih komisija, u koliko ih je odobrila centralna komisija, i budu li se oci sabora slagali s prijedlogom, votirat će za prijedlog, bude li protivljenja, ponovno će se raspravljati o pitanju, i u tom slučaju koncil bi dulje trajao. Sv. Otac ne želi kratkotrajni koncil već želi omogućiti kratkotrajni koncil. Imajući pred očima način priprave za koncil, teško će se naći nešto, čemu bi se moglo ozbiljnije protiviti.

Neki, da nešto reknu, vele: Pa čemu koncil, kad će i onako biti posve, kako Papa bude htio! Istina je, da zaključci koncila vrijede ukoliko ih Papa potvrdi, ali se ipak zato ne može kazati, da je koncil suvišan. Biskupi iznose stanje Crkve u raznim krajevima svijeta, i za rješavanje teškoća daju upute prema poznavanju stvari. Oni sudjeluju u donašanju odluka, a onda će i zdušnije raditi na provođenju tih odluka.

»RIMSKI CENTRALIZAM«

Kad je govor o prigovorima, spomenut ćemo i »rimski centralizam«. On je pravo strašilo inovjercima, pa onda neupućeni katolici, a koji put i crkveni ljudi vele, da bi Crkva morala popustiti od ovog centralizma, a neki misle, da će to i učiniti baš na ovom koncilu.

Crkva, odnosno sv. Otac, može dati veća ovlaštenja biskupima. Da li će ih dati ne znamo. Vjerojatnije da ne će. Po božanskoj ustanovi, vlast je u Crkvi monarhistička. Monarh — a to je u našem slučaju sv. Otac — može u koječem decentralizirati ovu vlast, dajući biskupima delegatsku vlast, ali je pitanje, da li to koristi Crkvi. Povijest nas protivno uči. Pomanjkanje centralizma — zovimo ga tako — dalo je povod i istočnom raskolu u 11. vijeku i reformaciji u 16. vijeku. Tridentiski koncil dao je smjernice crkvenom centralizmu. Centralizam se vremenom jačao, pa je zato lako i uspješno bio savladan galikanizam, janzenizam, amerikanizam i modernizam. Bez centralizma Crkva ne bi mogla održati sadašnji koncil u opsegu u kojem će ga održati, i gdje će pokazati svoju čvrstoću i jakost kao najveća duhovna vlast na zemlji.

KOJE ZADATKE IMA CRKVENI SABOR

Najprije se mislilo, da je ponovno sjedinjenje odijeljenih kršćana neposredni cilj budućeg crkvenog sabora. Budući da je Papa kao apostolski delegat dugo boravio u istočnoj Evropi te sklopio važna prijateljstva sa visokim ličnostima Istočne Crkve, to mu nije samo pastirska dužnost da Istočnu Crkvu dovede u svoj ovčinjak, nego mu je to i lično vruća želja srca.

Najprije će Papa provesti neke reforme unutar Crkve, a tek onda će možda sa svom opreznošću pristupiti i drugim vjeroispovjestima. Najprije mora Rimska Crkva dobiti privlačniju formu. Zato sam Papa označuje glavnu zadaću crkvenog sabora: »Porast u katoličkoj vjeri i obnova običaja, da bi se crkveni red bolje prilagodio prilikama i potrebama našega doba. Kada je to učinjeno, onda se Crkva može obratiti odijeljenoj braći i reći im: »Vidite, što je Crkva, što ona znači i kako izgleda«. Tek onda, kad se Crkva pokaže na zdravi način modernizirana i pomlađena, može reći odijeljenoj braći: »Dođite k nama!« Jasno je, da bi danas to bilo nemoguće, i bilo bi uzalud kad bi se počelo s beskrajnim tumačenjima, koja ničemu ne vode«. Tako je Papa govorio katoličkom grčkom kolegiju. A u jednom govoru, upravljenom katoličkom ruskom bogoslovnom sjemeništu u Rimu, Papa je naglasio da rimo-katolička Crkva mora surađivati sa ortodoksnim crkvama ... Ortodoksna Crkva mogla bi se u pogledu vjerske nauke priključiti rimskoj Crkvi, a da nebi morala napustiti sve ono, što imade svojstvena u liturgiji i u crkvenom pravu.

DEVETNICA MOLITAVA ZA KONCIL. Sv. Otac obratio se svim biskupima cijeloga svijeta apostolskim pismom Celebrandi Concilii oecumenici, u kojem je izrazio želju, da se u devetnici pred Duhove prikažu molitve za pripravu Koncila.

Sv. Otac nadalje želi, da se vjernike informira o važnosti i svrsi Koncila, o pripravama i o radu Komisija za Koncil.

Dapače, jedan protestantski župnik napisao je u »Njemačkom župničkom vjesniku« riječi priznanja. On kaže: »Dao Bog, da sabor nađe jedan način, kako će odstraniti suprotnosti između konfesija, a otvoriti vrata za suradnju, za međusobno razumijevanje među konfesijama... Mislim, da mi kao udovi evangelističke crkve imamo veliki razlog, da se u tom duhu molimo za sretan uspjeh crkvenog sabora«.

Vratimo se pitanju, o čemu bi se moglo raspravljati na crkvenom saboru. U tom pogledu ne znamo ništa sigurno, nego znamo samo to, što se nagađa. Moguće je, da će se nauka o Crkvi tumačiti dalje, jer prvi Vatikanski sabor nije mogao završiti te rasprave. Nauka o Crkvi kao mističnom Tijelu Kristovu može se još dalje objašnjavati. Važno mjesto na saboru zauzimat će pitanje o liturgijskoj obnovi. U pogledu upotrebljavanja narodnog jezika kod službe Božje, imade još dosta neriješenih pitanja. Navodno je predloženo i to, da se kod Mise više ništa ne govori tiho. Riječi Božjoj trebalo bi dati više mjesta kod službe Božje. To bi moglo značiti, da će čitanja odlomaka iz Sv. Pisma kod sv. Mise biti dulja. Možda će se predložiti ili odrediti, da svećenik kod svake sv. Mise drži kratku propovijed. Skoro sigurno raspravljat će se o novom brevijaru, možda i o novom misalu. Misal i brevijar, koji su bili određeni u Tridentu, izašli su dakako tek nekoliko godina nakon svršetka sabora.

Mnogi naobraženi i za vjerske stvari zauzeti svjetovnjaci žele, da mogu barem nekoliko puta u godini primiti sv. Pričest i pod prilikama vina. Ova shvatljiva želja ima nažalost neugodnu povijest za sobom, nailazi i na praktične poteškoće, te će biti teško donijeti odluku o tom predmetu. Gotovo je sigurno, da će se na saboru raspravljati o pitanju đakonata. Dok se sada đakonat dijeli gotovo samo svećeničkim pripravnicima te ujedno vrijedi kao stepen prije svećeničkog ređenja, misli se mnogo na to, da se ubuduće đakonat podijeli i solidnim, donekle naobraženim i pouzdanim svjetovnjacima, te da se uzmu za pomoć kod službe Božje i u pastvi. Poznate su nam službe koje smije obavljati đakon: smije sudjelovati kod službe Božje, dijeliti sv. Pričest, smije obavljati svečano krštenje, smije liturgijski obaviti pokop, smije prema prilikama i propovijedati i poučavati vjeronauk. U doba, kada se tako teško osjeća nestašica svećenika, mnogo bi vrijedila pomoć i suradnja ovakovih đakona. No, s tim pitanjem su skopčane još mnoge teškoće.

U mnogim krajevima Crkva je sve više prisiljena dopustiti i svjetovnjacima, da poučavaju vjeronauk. U Njemačkoj većina svećenika svršavaju svoje studije u sjemeništima. A od ovih studenata koji studiraju bogosloviju na univerzi, više od polovice ne će da postanu svećenici, nego kane kao svjetovnjaci poučavati vjeronauk u visokim školama. Crkva stoji pred mnogim novim problemima.

Na glasine, da će se na crkvenom saboru ukinuti, ili barem ublažiti svećenički celibat, ne ćemo se uopće osvrtati, jer oni rijetki slučajevi papinske dijeceze kod prelaženja teologa-inovjeraca, koji su već bili oženjeni, ostaju samo iznimke. Crkva znade, što je tokom povijesti imala zahvaliti svećeničkom celibatu, a ne da se smesti ni činjenicama, da se mnogi mladići boje celibata, i to u prvom redu zbog osamljenosti, koja im prijeti u celibatu, te zato odustaju od svećeničkog zvanja.

Na području crkvenog prava sabor će možda iznova ispitati položaj i prava biskupa, nakon, što je prvi Vatikanski koncil dao povoda za jaki razvitak papinske vlasti.

Dok je današnje bogoštovlje veoma centralizirano, to jest, sve do u pojedinosti upravlja Rim (što ima velike prednosti), dotle je u misijama teško, jer nema mogućnosti prilagođavanja postojećim kulturama i narodnim običajima, na pr. kod načina služenja sv. Mise, krštenja, vjenčanja i sličnih prigoda. Crkveni sabor morat će veoma mudro ispitati, što je u katolicizmu kršćanska supstanca i stoga nepromjenljivo, a što je samo evropsko, te se stoga u stranim zemljama može promijeniti, a da se time ne naškodi vjeri.

Od pitanja, o kojima bi se moglo raspravljati na saboru, spominju se još slijedeća: učestvovanje svjetovnjaka kod crkvenih sudova, uvođenje kršćanskog duha u gospodarska poduzeća, vjersko shvaćanje staleškog života.

Uopće sva područja života, koja bi trebala biti prožeta kršćanskim duhom: obitelj, odgoj, obuka, rad, slobodno vrijeme, koje biva sve dulje i koje je sve teže oblikovati, socijalni poredak država i nove zajednice naroda.

Da naglasimo još jednom: ne znamo za sigurno, da li će se na crkvenom saboru raspravljati o tim problemima, ali na sabor mogu doći i druge stvari. Mi možemo to mirno prepustiti Duhu Svetome. Naša je dužnost, da se za uspjeh crkvenog sabora molimo i žrtvujemo. Ljudi mogu i saditi i polijevati, ali samo »Bog može dati da uzraste« (1 Cor 3, 6).

HOĆE LI KONCIL USPJETI?

Svi su izgledi da hoće. Svijet ide u susret presudnoj borbi vjere i nevjere. Završetak te borbe bit će katastrofa ili palingeneza. Katastrofa, ako pobijedi nevjera; a palingeneza — preporod — ako pobijedi vjera. Koncil treba da bude najvažniji čimbenik u ovoj palingenezi. Svi su izgledi, da će on to i biti. On će pokazati ljudima i legem credendi i legem supplicandi i legem vivendi. Ciljevi su mu dakle dobri i sveti. — Nepogrešivi učitelji s njime ravnaju, na čelu s Kristovim zamjenikom na svijetu. Vrijeme za koncil je zgodno, skoro idealno. Psihološki su uvjeti dobri. U Crkvi vlada mir i jedinstvo; ona je čvrsta u svojoj nutrini i u svojoj hijerarhiji, nema većih zabluda, nema bojazni od političkih uplitanja. Dosljedno svemu tome, koncil mora uspjeti.

Kolike će duhovne koristi donijeti ljudima? To zavisi od njih samih: kako će primiti i ostvariti odluke i upute koncila. Koliko će koncil pridonijeti sjedinjenju kršćana? Vidjeli smo, da to nije njegova neposredna svrha, ali je opet sigurno, da će u mnogočem približiti kršćane. Svaki misaoni krš-

ćanin danas vidi apsurd i anomaliju, da su svi oni, koji vele: Oče naš! tako razdvojeni i međusobno tuđi, a pogotovo kad svima prijeti bezboštvo u najgrubljem obliku. Jedinstvo svih kršćana jednom će se ostvariti, jer je Spasitelj u tu svrhu molio na Posljednoj večeri. Koncil će pridonijeti, da to bude čim prije. Ne smijemo ipak gledati koncil samo kao jedan historijski događaj, on je i duhovni događaj, koji pripada Bogu i bazira se na poniznosti, žrtvi i molitvi u zajednici s Kristovim mističnim tijelom, sa svetom Crkvom, koja trpi radi poderanog jedinstva. Nijedan kršćanin, ni jedan član Crkve, a najmanje oni, koji služe oltaru ili mu se dnevno približuju, ne smiju biti nijemi promatrači koncila, već moraju učiniti sve, da provedu u djelo naredbe i odluke koncila, i u svojem životu i u životu povjerenih im vjernika. Žrtvujmo za to! I molimo za sretan uspjeh koncila svaki dan riječima sv. Oca: Bože, daj, da po ovom koncilu sazriju obilni plodovi: da se sve više proširi svijetlo i jakost Evanđelja u ljudskom društvu, da postigne novu jakost kršćanska vjera i njezin misionarski rad, da dođe do dubljeg poznavanja kršćanske nauke i do spasonosnog preporoda kršćanskog života. Neka nam koncil navijesti čudo novog blagdana Duhova!

Katol. literatura o Koncilu

H. Jedin: KLEINE KONZILIENGESCHICHTE. Herder / Freiburg (Jači pregled na prijašnje sabore).

A. Spindeler: DAS 21. ALLGEMEINE KONZIL. (Preokret ili razočaranje?) Köln 1959.

I. Volpi: IL DRAMMA DEI FRATELLI SEPARATI DINANZI AL CONCILIO VATICANO II. Assisi 1959.
Djelo donosi: povijesni prikaz, 20 sabora, dogmatski prikaz različitih nauka i ekumenski dio u kojem se obrađuju dosadašnja nastojanja oko ponovnog sjedinjenja.

H. Küng: KONZIL UND WIEDERVEREINIGUNG ALS RUF IN DIE EINHEIT. Uvodna riječ od Kard. Königa. (Obnova Crkve preko sabora).

WOZU EIN KONZIL? LEBENDIGE KIRCHE. (Bit novog koncila i njegova zadaća. Ususret novom saboru).

LE CONCILE ET LES CONCILES. Paris 1960. (Referati jednog tjedna nauka, u kojem su sudjelovali katolici, protestanti i ortodoksni u samostanu Chevetogne (Belgija) u jesen 1959. Referati donose povijesni i dogmatski prikaz velikih koncila.

A. Aubert, P. Bourgy: QU' ATTENDONS-NOUS DU CONCILE? Bruxelles — Pariz 1961.
Što očekuju katolici, ortodoksni i protestanti od koncila? Hoće li uspjeti? — Odgovori na pitanja i želje francuskh i belgijskih svećenika u pogledu predstojećeg sabora.

O. B. Roegele: WAS ERWARTEN WIR VOM KONZIL? Misli jednog svjetovnjaka.

A. Brandenburg: EVANGELISCHE CHRISTENHEIT VOR DEM KONZIL.

BIRO ZA TISAK U VIDU KONCILA. 18. IV. primio je Msgr. Felici sedamdeset novinara, i time je na neki način otvoren biro za tisak u vidu Koncila. Ovaj se biro nalazi uz prostorije Centralne komisije i raspolaže svim uređajima za što brže informacije. Biro će izdavati i bilten za razna obavještenja.
Msgr Felici rekao je u svom ekspozeju, da se ne može još točno predvidjeti, kada će Koncil početi. Ako ritam rada, iz bilo kojih razloga ne popusti, moglo bi se očekivati, da će biti otvorenje Koncila u jesen 1962. g. — Nadalje je izjavio, da će službeni jezik Koncila biti latinski, koji se upotrebljava i u pripravnim komisijama. Ali, Papina je želja, da biskupi, koji se ne će moći izražavati na latinskom jeziku, mogu upotrijebiti i koji drugi jezik.

(Nastavak sa str. 99)

manje vremena. I za poslove u gradu. Od autobusa, do autobusa, od vlaka do vlaka, sve se to može posvršavati.

I valja to nekako sistematizirati: napraviti nešto kao nepisani kolegijalni ugovor sa susjedima. Da se poprilici uvijek zna, tko će narednih dana biti odsutan sa župe. I da nikada ne ide u isto vrijeme više njih odjednom na put. I vjernike treba uputiti na kojega će se župnika u susjedstvu obratiti u slučaju nužde, kad nas nema. Osigurati valja, da takvo obraćanje ne bude uzaludno. Ako igdje, tu moramo biti solidarni i kolegijalni.

Višednevna odsustva trebalo bi svakako unaprijed najaviti vjernicima, na nedjeljnoj pučkoj Misi. Pa ih i motivirati. A ne samo: »Ne će me biti u župi od tada i tada!« I pozitivno bi se trebalo pobrinuti da zamjena iz susjedstva za to vrijeme klapa. I da bude svima poznata.

Prije svega treba izbjegavati previše česte zabavne sastanke svećenika. Nije to na edifikaciju ni vjernicima, a nije obično, na edifikaciju ni svećenicima. Osobito, kad se to protegne u noć. Nije u redu da se svećenici prilikom goda ili drugih sastanaka zadržavaju kroz nekoliko dana, a duhovnu pastvu prepuste »milosti i Providnosti Božjoj«. Nitko za to vrijeme ne smije ni umrijeti, ni poželjeti Mise, ispovijedi i Pričesti. Međusvećenička društvenost je sigurno u principu pozitivna, ali ona mora biti disciplinirana, a mora, — osobito danas — biti i prvotno, pastoralno intonirana. Ne smijemo se ni veseliti ni zabavljati, ni odmarati, na račun duša i slave Božje. I naša kolegijalnost valja da bude »in Domino«. A tko danas moderno i intenzivno pastorizira, ne će mu sigurno preteći puno vremena za zabavu.

Rezidencija. Dužnost rezidencije. Da ništa drugo, morala bi nam svima biti predmet savjesti: i u duhovnim vježbama, i u rekolekcijama, i privatno, što češće, »In cubilibus vestris compungimini!« (Ps 4, 5).

Uostalom, ako igdje, ovdje bi dobro došli i konkretni prijedlozi i sugestije sa terena. I u »Vjesniku«! Nove prilike i stvaraju nove probleme, i traže im nova rješenja!

CORMATIN —
ili Sveti Tjedan

Imaš li strpljenja, prijatelju, — da Ti nacrtam par sličica? Gledaj i slušaj!

Za dugačkim stolom u obliku potkove, u ogromnoj sali na po planinske kuće, gdje plamsa oganj u kaminu i u sredini se puši vazmeno janje, sabralo se oko 60 studenata pariških umjetničkih škola. »Jako sam želio blagovati ovaj vazam s vama« — pozdravlja nas naš duhovnik Kristovim riječima. Bilo je to na Veliki Četvrtak navečer. Ispunio se njegov san. Nalazimo se u Cormatinu u društvenim prostorijama »Centru«, sagrađenom od protestantskih redovnika iz samostana u Taizè-u (2 km udaljenom) — za njihove protestantske goste. Zašto baš u tom mjestu, pitat ćeš! Eto, da bi i na taj način manifestirali osnovnu ideju prot. samostana u Taizé-u, koji ima za cilj rad na vidljivom sjedinjenju Crkve. A i na poticaj građana toga mjesta, koji baš nisu aktivni vjernici.

U obične utorke navečer, kroz školsku godinu, slika je ovakva: sala je dupkom puna mladih, počesto biranih studenata. Pater u sredini, govori redovito o temama iz Sv. Pisma: Krist hram Božji, Slika ljubavi Očeve i sl. Sluša se napeto, bilježi i puši. Pridolaze novi, i kad već nema mjesta, sjeda se na pod. Na poklade se skače, pjeva, maskira, uz našeg patra, koji kraj nas puši svoju holandsku lulicu, a u Korizmi u više navrata, po tridesetak mladih ljudi obavi duhovne vježbe. Poslije sastanka agape. Tako se rodila ideja da celebriramo zajednički Sveti Tjedan.

Veliki utorak predveče. Pred crkvom u mjestancu Cormatin slijevaju se grupe sa svih strana i svim sredstvima: autima, autobusima, vlakom. Djevojke su posebnim pozivima gradonačelnika i župnika pozvane u obitelji na prenoćište, a dečki gore u Centru i pod šatorima.

Velika srijeda u podne, još ni stolovi nijesu bili počišćeni — već je stigao biskup iz Autuna, da nas posjeti. U žurbi, da se sve sredi, razbio se tanjur, prolila pred njim crna kava, ali je konačno ipak sve bilo dobro i ugodno u razgovoru i uz pjesmu. Naši gitaristi su izveli nekoliko psalama, toliko sada popularnih u Parizu, a refrain, smo prihvaćali svi, pa i biskup. Navečer svečanost, zajedničke priprave za svetu ispovijed. Zajednički ispit savjesti, pokajanje, a onda su u pola sata 4 svećenika saslušali »liste« i dali individualna odrešenja, i tada smo svi završili sa »Smiluj mi se, Bože!«

Na Veliki Četvrtak prije podne, kao i slijedeća dva dana pjevali smo i recitirali izmjenično cijeli svećenički oficij i lamentacije (na francuskom jeziku).

To je svaki puta svečana slika: 30 mladića u bijelim albama u koru, a mi iz lađe odgovaramo. A navečer . . . ! Sjeti se fresaka iz srpskih manastira, kako apostoli u svečanom ritmu jedan za drugim pristupaju, da prime prvi puta sv. Pričest. Na taj način, stojeći, primali smo i mi. Poslije zajedničke jednosatne adoracije i meditacije blagovali smo vazmeno janje i leću.

Da si mogao zaviriti u Centar — večeri su bile vrlo ugodne. Dok Père još s nekim uvježbava antifone za sutra, grupa zu gitaru želi ih nadjačati svojim pjesmama. Drugi su se grupirali i raspravljaju, ili si povjeravaju svoje male historije. Sjaj vatre i toplina ognjišta daje svemu naročito obilježje i raspoloženje... osobito kad se dečki pokažu velikodušni, pa se mjesto djevojaka prihvate pranja suđa i kuhinje.

Veliki Petak je donio novo iznenađenje i doživljaj. Svi — i mnogo građana, počeli smo križni put popodne u crkvi i nastavili ga polako putem na naše brdo. Mladići su izmjenično nosili pravi, teški veliki križ. To je tako dobro, vani, gdje se čuju ptice, miris metvice i sitno cvijeće, kamen, trnje... Na sve je te sitne pao i Njegov pogled putem na Golgotu. A riječi našeg duhovnika su nas koncentrirale na put križa i dobre reflekse. Na vrhu brda, dok je na crkvenom tornju otkucavalo tri sata, usadili su križ i učvrstili ga kamenjem. Bila je to XII. postaja. Svi smo u krugu klečali oko križa. Svi. I cijela moja domovina, kao jedno drago biće... XIII. postaja: polako smo prodefilirali pred kipom Pieta, postavljen u mračnoj protestantskoj kapeli našeg Centra. XIV. opet na brdu.

Za obrede navečer sve je bilo savršeno uvježbano kroz dan. Uopće cijela organizacija našega boravka i obreda bila je sigurna, ali i ležerno u rukama našeg duhovnika. Njegova je ličnost vrijedna zapažanja. Jednostavan, meditacije su mu praktične, duboke, prikladne za aplikaciju i posve odgovaraju mentalitetu mladih ljudi XX. stoljeća. Svatko se može pohvaliti njegovom pažnjom, a kad mu se želi zahvaliti, zauzme stav, kao da stvarno nije učinio ništa izvanredna. Svećenik!

U Uskrsnoj noći pružio nam je novo iznenađenje. Poslije blagoslova krsne vode, a prije naše obnove krsnog zavjeta, obavio je krštenje jednog inžinjera iz Pariza, kojeg je sam pripravio za sveto krštenje. To nas je sve potreslo. I obukao mu je bijelu albu i bio je ubrojen među ostale u koru. — Očito! »Sačuvao je bijelu do dolaska pred nebeski tribunal!«

Bilo nam je žao kad je došlo vrijeme, da se rastajemo. Stvorena su mnoga ugodna poznanstva, jer je osim Francuza bilo i Njemaca, Madžara, Holandeza. Proživjeli smo nekoliko vrlo ugodnih dana, posjetili okolna mjesta, a sve u šali i pjesmi, koja je svojstvena mladosti.

TAIZÉ

Od svih doživljaja našeg zajedničkog boravka najimpresivniji je bio susret s protestantskim redovnicima Taizé-a.

Kako izgleda samostan? Sasvim suprotno našim predodžbama. To je selo na brežuljku u kraju Bourgogne, koje se odlikuje mnogim originalnim naseljima iz XI. i XII. stolj. Oko romanske crkve, grupirane su male kućice na kat od kamena, vrlo slikovite, sa stepeništima i terasama, a uvijek se

u blizini nađe manji ili veći romanski kašteo. Takovo je naselje i Taizé. Redovnici su potpuno sačuvali sve stare kuće, i tornjeve, utvrde, veliki dvorac, samo su nutrašnjost adaptirali. I stanovnici sela (njih oko 50) također su ostali. Ako je u selu što obnavljano, učinjeno je to diskretno sa starim kamenom i cementom. Bivše staje pretvorili su u sale za izložbe, kućice i potkrovlja u ateljée. Ponegdje je stavljen slomljeni mlinski kamen ili rijetki kristali, školjke, neki rascvali grm, ili egzotični panj, ili lončarski vrč. Nad ulazima poneki reljef, kiparsko ostvarenje brata Bernarda, ili keramička dekorativna plaketa. Sve vrlo nenametljivo i umjereno. Uza sve vlada mir. Na zidu obraslom mahovinom nekoliko bijelih golubova.

Braća? U civilu, na traktorima, u stajama, drugi su zabavljeni socijalnim životom u naselju, primaju goste. Neki su na praktičnom poslu kao liječnici, u umjetničkim ateljeima ili književnici. Svaki na svom poslu, od priora s potpunim povjerenjem prepušten svojoj savjesti. Pokornost prioru je apsolutna, ali toliko humana i režim savršeno elastičan i neukalupljen. Da, sati za rad, vele, nisu »iskidani« oficijem i dnevnim redom. Oficij i to fakultativno je u 7 ujutro, u podne i navečer u 7 sati. Tada svi obuku bijele albe s kapucom i sakupe se u crkvi. No i to nije predugačko 15 — 20 minuta. Bez brevijara. Uza sve dužnosti imaju vremena za televiziju, sport, odgoj i obrazovanje novaka, (kojih sada imade 12, a novicijat traje dvije godine). Monaha imade 51. Ritam života im je »human«, slobodan i nije stran modernom mentalitetu čovjeka«.

Kontakt s ostalim svijetom se vrši pastorizacijom u okolici, i održavanjem duhovnih vježbi za vanjske, i kroz vrlo živ promet posjeta i turista. I unatoč mnogih stranaca, posjetnika, lako se raspoznaju monasi, iako su u civilu i raznih tipova prema sakupljenim različitim nacijama. Mogu se prepoznati po sandalama i po očima. Bosonogi su u apostolkama, — a oči imaju u sebi izvjesni entuzijazam i produhovljenost. Isto je s očima priora.

Iza kako smo posjetili sale za izložbu o njihovom duhovnom i umjetničkom radu, primio nas je na terasi u voćnjaku prior, osnivač samostana. Govorio nam je o misiji svog samostana, o vidljivom radu za ujedinjenje, o manastirskom pozivu, kojega je u sebi slutio već od svoje mladosti, ali se bojao dublje zaći i izabrati, dok nije odbacio strah, razmotrio probleme izbliza i pokušao velikim gestom, a na bogatoj tradiciji Crkve, ostvariti svoj san. Oči su mu odražavle proljetno nebo, grane, oblake, pejsaž, doline i brda unaokolo. Govorio je lagano, u krugu između nas posjedalih na travi, na zid terase i stolce — između našeg patra augustinca i franjevca. Tražio je duboki smisao takve samostanske zajednice i našao: po kontaktu s ljudima zalagati se najprije za vidljivo sjedinjenje među samim protestantima, a onda unutar cijele Crkve — sjećajući se Kristovih riječi: da svi budemo jedno u Ocu po Kristu. Zatim želi ostvariti da postane svijesno svima, koji ne vjeruju, da mi vjerujemo i da smo dio nebrojene obitelji Kristove.

A onda! Kako se ujediniti? kako ekceptirati planirano? Konkretno u njegovom planu? — Obukom, katehizacijom, kontaktom i ostvarenjem i univerzalnim prihvaćanjem preporuke sv. Oca: Svako sebe mora podložiti pod vlastite noge. Htjeti se žrtvovati za budućnost, za univerzalnost Crkve, izaći iz svojih zatvorenih krugova.

Put tome je duhovna obnova! Pomlađivanje i adaptacija modernom ritmu mehanizacije i atomskog doba. — Za njih je glavni neposredni smisao života u zajednici: »realizacija stvarne euharistijske prisutnosti Kristove«.

Poslije male zakuske razdijelili smo se u grupe i posjetili umjetničke ateljee.

Brat Danijel je keramičar. Umjetna keramika na bazi historijskih harmoničnih proporcija. Ima sve aparate, a materijal ilovača, a za glazuru rude sam traži u brdima i stvara kolekcije pepela za dobre boje.

U ateljeu apstraktne umjetnosti frère Marc-a je divan ugođaj. Brani odlučno apstraktnu umjetnost. Da i figurativna kao i apstraktna umjetnost može biti i dobra i loša. Na stalku dovršena maketa za vitrail — zid za kapelu za ortodoksne, protestante i anglikance u Ženevi u ekumenskoj palači. Na prvom dijelu rasuti, rastrgani plamečci, a na drugom, koji će biti uz svetište, sabrani u jedan složan plamen.

U radionici brata Bernarda figure naginju kubizmu.

A atelje vitrauxa! To je domena frère Erica. Majstor je kubističko, figurativno, realističan. Pokazao nam je sve alate i materijale — i svoje rezultate. Odlično!

Arhitekt planira novu crkvu za okolicu Taizé.

Posjet je započeo i završio, i sve okrunio posjetom u njihovu jednostavnu, romantičku crkvicu. Tamo smo zajedno s braćom otpjevali psalam 90., i dok je jedan brat na orguljama nastavio Bacha, molili smo gorljivo za savremenu potrebu — ujedinjenje svih kršćana.

Papinske nakane

ZA MJESEC SRPANJ 1961.

Opća: Da bi ljudi upotrebljavali slobodno vrijeme prema Božjem zakonu za njegovanje duševnog i tjelesnog zdravlja.

Misijska: Da bi se Katolička akcija i ostala laička društva prilagodila mjesnim prilikama i potrebama.

***

ZA MJESEC KOLOVOZ 1961.

Opća: Da ne bi iz želje za prividnim mirom popustila budnost prema opasnosti bezboštva, koja se očituje u nauci i na djelu.

Misijska: Da bi se propovijedanjem Evanđelja i crkvene nauke među nekršćanskim narodima učvrstio pravi socijalni poredak.

Prvi protestantski redovnici i redovnice

1. »BRAĆA IZ TAIZÉ-a (LES FRÈRES DE TAIZÉ)

Kod anglikanaca postoji osam muških samostana, i oko četrdeset ženskih. Kod protestanata, iako im je začetnik bivši redovnik, sve do najnovijeg doba nisu postojale nikakove redovničke kuće ili samostani.

Godine 1949. pojavio se kod protestanata prvi muški, i dosad jedini, samostan u Taizé. Ovo se mjesto nalazi u Burgundiji, u dijelu Francuske što graniči sa Švicarskom, nedaleko mjesta, gdje je u srednjem vijeku postojala benediktinska opatija Cluny — matica 1.200 opatija. Uz papinsku bila je to najjača duhovna moć u srednjem vijeku.

Taizé je maleno, oskudno, mjesto. Stanovnici su većinom otselili, zato ima dosta praznih kuća. Protestantski samostanci pokupovali su više kuća i u njima se nastanili, sakupljeni oko jedne veće kuće, nekadašnje vlastelinske, uz koju je i seoska crkva, koja također pripada protestantskim redovnicima.

OSNUTAK SAMOSTANA

Osnovao ga je Roger Schutz. On je g. 1939. pohođao sveučilište u Lausani (u Švicarskoj). Bio je predsjednik evangeličkih višeškolaca u tom gradu. Dvadesetak njegovih drugova dogovorilo se, da će se međusobno poticati na što savršeniji život prema Evanđelju. Kad su Nijemci u drugom svjetskom ratu zaposjeli Francusku, pošao je Roger Schutz u Francusku, odakle mu je bila majka, i u Taizé-u kupio jednu veću kuću, koja je u početku služila Židovima — izbjeglicama, a kasnije je u njoj bilo sirotište. U međuvremenu Schutz se vratio u Švicarsku. Tu su mu se pridružili neki prijatelji, s kojima je on god. 1944. ponovno došao u Taizé i tu se nastanio. Za ovu svoju zajednicu napisao je pravila, imajući pred očima ona od sv. Benedikta i sv. Franje. God. 1949. Schutz sa sedam drugova položi svečani zavjet — profesiju — da će živjeti u posluhu, siromaštvu i čistoći.

Danas samostanska zajednica broji preko 40 članova. U većini su bivši višeškolci, ali ima i manualnih zvanja: zidara, tipografa, poljodjelaca i drugih. Porijeklom su iz Francuske, Njemačke, Švicarske i Nizozemske.

NAČIN ŽIVOTA

Svaki ima svoju priprostu sobicu. Tri put na dan dolaze u crkvu obučeni u dugu bijelu haljinu kao albu.Ujutro i navečer pjevaju psalme na francuskom jeziku, a o podne imaju meditaciju. Ostalo vrijeme rade prema svojem zvanju. Imaju svoju tipografiju, lončariju, mljekaru i veće gospodarstvo. Jedan je liječnik, pa kao takav ordinira i u selu i izvan sela. Prigodice po tri skupa napuste Taizé i idu u koji grad, najviše u Marseille, da tamo rade i među radnicima vrše apostolat. Trojica su prošle godine s istom svrhom bili i u Alžiru. Nakon nekoliko mjeseci vraćaju se u Taizé.

SVRHA

Glavna im je svrha raditi i moliti za jedinstvo svih kršćana. U poimanju sakramenata približuju se katoličkom gledanju, ali praktički stoje na protestantskom stanovištu. Prošle godine (1960.) u dane 26. 27. i 28. rujna našlo se u Taizé devet Francuskih biskupa i 65 protestantskih pastora, da raspravljaju o teološkim pitanjima. Bili su gosti samostanaca, koji su zapravo i upriličili ovaj sastanak. Ove godine bit će ponovni sastanak, i očekuje se, da će broj učesnika biti veći. Dok su biskupi bili u Taizé-u, celebrirali su u samostanskoj crkvi u prisutnosti samostanaca.

Starješina samostana, a taj je utemeljitelj Roger Schutz, pohodio je u svoje vrijeme Dr. Fischera, tadanjeg poglavara anglikanske crkve; isti je Schutz bio zatim primljen i od sadašnjeg sv. Oca. Nije prodrlo u javnost o čemu su biskupi i pastori raspravljali tri dana u Taizé-u, kao i o čemu su razgovarali Papa i prior iz Taizé. Može se predmnjevati, da je glavni predmet i jednog i drugog razgovra bio sjedinjenje kršćana u pravoj Isusovoj Crkvi.

2. »KĆERI MARIJINE«

zovu se prve protestantske redovnice. Službeno se nazivlje njihova družba: Sveopće Marijino sestrinstvo (Oekumenische Marienschwesternschaft)

Godine 1945. dogovorile su se dvije djevojke iz Darmstadta (u Njemačkoj), da će zajedno u povučenosti od svijeta i u pobožnosti živjeti. Stanovale su kod roditelja jedne od njih. God. 1947. bilo ih je sedam, a god. 1950. njihov se broj popeo na 25. Već prije je trebalo misliti na vlastiti stan. Na periferiji grada dobile su pusto zemljište i počele graditi s imovinom od deset maraka. Kroz godinu i pol podigle su više zgrada u obliku paviljona, a da se nisu zadužile. Najviše su same radile, a nešto su ih i dobročinitelji pomagali.

NAČIN ŽIVOTA

Dosta mole, zajednički pjevaju psalme na njemačkom jeziku. Svoje pjevanje prate na starozavjetnim glazbalima: na harfi, trianglu i bubnju. Imaju svoju tipografiju i slikarski atelier. Inače asistiraju bolesnicima, čuvaju malu djecu, brinu se za siromašne, stare, bjegunce, uopće za bijedne i potrebne; pohađaju i ženske u tamnicama. Dok su većinom sve zaposlene spomenutim poslovima, jedna ili dvije neprestano mole. Sve je kod njih priprosto i siromašno, po uzoru sv. Franje, čiji kip imaju u svom dvorištu. Crkve nemaju, već zajedničke molitve obavljaju u jednoj kućnoj prostoriji. Misle graditi crkvu, koja će im u glavnom služiti za nabožne priredbe. Po zidovima imaju pobožne slike i natpise, ali fali Krist u Euharistiji, kao vrelo duhovnog života.

SVRHA

U protestantskoj crkvi ne štuje se Majka Božja, jer, da njezino štovanje umanjuje Isusovo štovanje. Ove nove redovnice hoće da uvedu štovanje Majke Božje među protestantima, uvjerene, da što-

»PROTESTANTSKI SAMOSTAN«

TAIZÉ

CENTAR EKUMENIZMA

Otkako je vijest o Ekumenskom koncilu odjeknula svijetom i unijela u srca svijetlo nadanja, pred našim se očima redaju dirljivi prizori kontakta i bratskih odnosa između kršćana raznih vjeroispovijesti.

Rađa se divna, zanosna povijest... Ona će jednoga dana iznijeti na vidjelo svu zamašitost geste Njegove Svetosti Ivana XXIII kojom je otvorio vrata Sabora — zatvorena od godine 1870. Ma kakvi bili konkretni rezultati Koncila, nastat će nova klima, uspostavit će se veze kojima se još juče nismo usudili ni nadati. To je važan događaj našeg vremena. Jedan od onih koji nam dopuštaju da vedro gledamo u budućnost.

Jedno opravdanje za naš optimizam pruža, pored ostalih, i skupina ljudi koju katolici oduševljeno pozdravljaju. To je već dobro poznata: Communauté Taizé.

SELO BLIZU CLUNYA

Taizé je seoce nedaleko Clunya kakvih ima mnogo u Burgundiji. Krovovi pokriti crvenim crijepom; zvonik vrlo jednostavan, okružen zelenilom. Kada pitate seljaka za kuću koju želite posjetiti, pokazuje mali brežuljak na čijem se vrhu nalaze velika vrata između visokih zidova. Na vratima je pričvršćen motiv izrađen od kovnog željeza, očito inspiriran freskama Kalistovih katakomba: mistična riba — ichthys — u krugu. Oko kruga čitamo dvije riječi: COMMUNAUTÉ TAIZÉ.

Slušajte! Zvoni zvono... redovito, samostanski. Čuje se psalmodično pjevanje. Ako počekamo dok Oficij svrši, vidjet ćemo kako prolaze — kao u opatiji Solesmes ili Citeaux — ljudi obučeni u duge albe. Kojemu redu pripadaju ovi »redovnici iz Taizéa«, kako ih zovu seljaci tamošnjeg kantona? Ni jednom. Oni su protestanti.

DUHOVNI DOŽIVLJAJ ROGERA SCHUTZA

Godine 1940. — u času kada je Francuska bila pregažena od neprijatelja i izmučena ležala u punom porazu, došao je u Taizé jedan mladić i u njemu se nastanio. Crte njegova lica bijahu fine, izgled ujedno misaon i nasmiješen. Zvao se Roger Schutz, a bilo je jasno da dolazi iz daleka.

Roger Schutz je bio švicarski student, rođen u protestantskoj obitelji sa čvrstim kršćanskim uvjerenjem. Ali u njemu je potreba apsolutnoga bila vrlo snažna, i nije mu dala da se zadovolji životom dobrog vjernika u jednoj od reformiranih župa grada Genève. »Onda još nisam bio pravi kršćanin...«, reći će kasnije. Jedna bolna strijela bila je zabodena u njegovo srce i drhtala je: kako to da najbolji protestanti i najbolji katolici, *oni* isti čija ljubav ne bi mogla doći u sumnju, kako to — da su tako oštri i opori, čim im se napomene druga konfesija?

Čitajući, slučajno, jednu knjigu o Port-Royalu, Roger Schutz bio je duboko dirnut potresnim akcentima Majke Angélique i njezine braće Antuna i Nikole Arnauld. Prvi korak je učinjen. Drugi je slijedio u susretu s djelima Blaise Pascala. Odluka je stvorena: slijediti zov milosti. — Roger Schutz se još možda smatrao dobrim studentom Teološkog fakulteta u Lausanne i kako se činilo njegovoj okolini: bio je »in via«.

»VELIKA ZAJEDNICA« I ROĐENJE TAIZÉA

Upravo na tom Fakultetu protestantske teologije potakao ga je nevidljivi vođa na presudnu odluku. Budući da je morao spremiti jednu tezu, odabrao je za predmet iskustvo sv. Benedikta, patrijarhe i zakonodavca redovništva na Zapadu. Meditirajući »Pravilo Redovnika« — to remek-djelo reda i psihologije — pitao se, zašto protestanti nemaju više običaja, a možda nemaju više ni prava, otkako je revolucija Reforme potresla Crkvom i bolno je pocijepala, — da se skupljaju u molitvene zajednice kao što je Monte Cassino. Zašto ne bi bilo protestantskih redovnika kao što ima katoličkih, pravoslavnih, etiopskih i drugih? — Ta bi ideja izgledala luda duhu koji bi bio manje plemenit i manje smion od duha Rogera Schutza. Njemu je izgledalo, da mu nudi rješenje vlastitih problema. On ju je usvojio.

Eto razloga zašto mladi ženevski student godine 1940. kupuje veliku praznu kuću u selu Taizé u Burgundiji. Tu najprije živi sam dvije godine. Zatim je 1942. bio primoran da ode i da se vrati u Švicarsku, jer je Gestapo sumnjao, da Židovi i vojnici Otpora iskorištavaju Taizé u svoje svrhe. Vratio se, čim je Burgundija bila oslobođena. Ali ovaj put nije više bio sam. Max Thurian, Pierre Souvairan i Daniel de Montmoulin pratili su osnivača.

I »Velika zajednica«, — velika po svojim nakanama više nego po broju članova — bijaše rođena.

PRAVILO TAIZÉA

Uostalom, broj će članova brzo porasti. Pređimo petnaest godina. Danas, četrdeset »redovnika« i deset novaka žive u Taizéu, ne govoreći o »braći« — njih desetak — koji žive drugdje, kako ćemo kasnije vidjeti. Pravilo sv. Benedikta služilo je za okvir pravilu Taizéa. Članovi zajednice, nakon dvije godine novicijata, prisežu na nj zavjetom, da će ga slijediti. Ono im nameće trostruku obvezu — istu kao i kod katoličkih redovnika: celibat, poslušnost, zajedništvo dobara.

---

vanje Majke Božje povećava štovanje Sina. Uz ovu svrhu im je i ta, da mole, rade i da se žrtvuju za jedinstvo svih kršćana. Službena protestantska crkva, a i mnogi privatnici, nastojali su u početku da ih odvrate od ovog novog načina života. Predlagali su im, kad već hoće da se zovu kćeri Marije, neka to bude po Mariji iz Betanije, sestri Lazarovoj. One su ustrajale u svom naumu, i sad ih svi puštaju na miru. Ovo je prvi protestantski ženski samostan.

Pod upravom glavara — »Priora« — (jasno, da je to Roger Schutz) kojega svi priznaju, braća u Taizéu provode život pravih redovnika. Tri puta na dan, u sedam sati u jutro, u podne i uveče, skupljaju se u kapelici gdje meditirajući čitaju Psalme, zajednički mole i pjevaju. Razumije se samo po sebi, da zajednički uzimaju i svoje obroke. Radovi koji ispunjaju njihov dan različiti su. Bila je osnovana škola, gdje je odgojeno petnaestero djece čiji su roditelji stradali za vrijeme rata. Ima jedna keramička radionica. Postoji i tiskara. Ima nešto zemlje koju obrađuju. A za ostalo, prepuštaju se Providnosti...

»ŽIVJETI DANAS OD BOGA«

Jedna neobično dragocjena knjiga otkriva duhovnost »redovnika iz Taizéa«. Naslov joj je divan: Živjeti danas od Boga. Nije bez važnosti što je izišla kod jednoga katoličkog izdavača — Club du livre Chrétien (174, bd Berthier, Paris, 17e). Pišući to djelo, htio je Roger Schutz upoznati javnost s pravim uzrokom svoga pothvata, koji je na izvan paradoksalan i koji može značiti sablazan za vjernike uskih vidika i među katolicima i među protestantima. Za njega osobno postoji samo jedna sablazan: sablazan razjedinjenih kršćana, neposlušnost koju svi počinjamo prema glavnoj Učiteljevoj naredbi: »Neka svi budu JEDNO!« Pravilno ocijeniti napor i zamisao Rogera Schutza možemo jedino u svijetlu ekumenske perspektive, po kojoj se odijeljena braća moraju opet naći sjedinjena u Kristovoj ljubavi. Bilo da u svom djelu analizira »glavna obilježja modernoga svijeta«, bilo da pozivom na upoznavanje »dominantnih vrijednosti nutarnjeg života« odgovara na grozne prijetnje koje uočava, kao što ih i mi uočavamo, — njegova je knjiga uvijek pisana jednom te istom nakanom: da bi svi kršćani — pripadali bilo kojoj konfesiji — našli u njoj hrane za svoju dušu. Uspjeh je velik. Osservatore Romano pohvalno se izražava. »Ne bismo znali ništa evanđeoskije, mudrije i ljudskije u isto vrijeme«, kaže crkveni knez, kardinal Gerlier.

IŽARIVANJE IZ TAIZÉA

»Nemoguće je, kaže na jednom mjestu François Mauriac, napisati nekoliko riječi koje zvuče kršćanski, a da im se nepoznate ne pridruže... Stanovite riječi sačuvale su svoju moć djelovanja na izgladnjelo čovječanstvo«. Ta moć, za koju R. Schutz zna bolje nego itko drugi, da dolazi od samoga Krista i njegove riječi, tumači ižarivanje iz Taizéa. Dok su mali apostoli — »braća« — pošli na razna mjesta: u Marseille kao radnici u dokovima, u Alžir kao zidari u muslimanskim sredinama, u Abiđan, pa čak i u Sjedinjene Države, dok se upravo ustanovila jedna ženska protestantska zajednica — rad u direktnom smislu ekumenski u svom je toku. Dvije velike katoličke duše našega vremena bile su izbliže povezane s naporima R. Schutza. To je abbé Couturier koji je dao svoj život, do zadnjega daha, za stvar zbliženja Crkava, i Msgr Chevrot, glasoviti pariški župnik, član Instituta. Predgovor djelu »Živjeti danas od Boga« napisao je istovremeno i kardinal Gerlier i pastor Begner. Biskup grada Autun, u čijoj se diecezi nalazi Taizé, ne skriva svojih simpatija koje osjeća prema tom jedinstvenom pokušaju. Bit ćemo jako iznenađeni onoga dana kada saznamo pojedinosti one ekumenske konferencije koja se održala u Taizéu, u rujnu 1960. — Katolici, protestanti i ostali kršćani imat će puno razloga da se raduju.

To je Taizé! Nešto zaista jedinstveno, i katolik ga ne može gledati bez simpatije. Što se tiče onih — jedne ili druge konfesije — koji bi u tome vidjeli bilo kakvu sumnjivu inicijativu prozelitizma, sinkretizma i slično, neka promotre ovu malu zgodu.

Jedan mladić, u svojoj impulzivnosti, izgubi kompas, te dođe Rogeru Schutzu i povjeri mu. da kani napustiti katoličku vjeru i ostaviti organizaciju u kojoj je inače aktivan. Organizacija se nalazi u mjestu nedaleko Taizéa. Vode je svećenici. Rezultati apostolata su divni.

Kako je svršilo s mladićem? Prior iz Taizéa vratio ga je u rodni ovčinjak...

Protestantska izdanja o Koncilu

H. J. Margull: DIE ÖKUMENISCHEN KONZILE DER CHRISTENHEIT. Stuttgart 1961.

M. Lackmann: DER PROTESTANTIMUS UND DAS OKUMENISCHE KONZIL. Klosterneuburg 1960.

R. Baumann: DER BERG VOR DEM KONZIL ODER EIN ANDERES EVANGELIUM. Tübingen 1960.

R. Baumann: GOTTESWORT VOM KONZIL. Tüb. 1960.

R. Baumann: EIN ALLGEMEINES FREIES KONZIL. Um die EINCHEIT DER CHRISTENHEIT. Würzburg 1960.

J. Beckmann — K. G. Steck — F. Viering: VON EINHEIT UND WESEN DER KIRCHE. FRAGEN ZUM VERSTÄNDNIS DER KIRCHE AM VORABEND DES ÖKUMENISCHEN KONZILS. Göttingen 1961.

HILJADUGODIŠNJICA POKRŠTENJA POLJAKA. G. 1966. slavi se tisućgodišnjica pokrštenja Poljaka. Kardinal Wyczynski sastavio je knjigu pod naslovom: »U svijetlu tisućgodišnjice«, koja je izašla koncem ožujka, a tiskana je u 20.000 primjeraka. Sadrži 19 govora i članaka na francuskom jeziku.

DOPIS UREDNIŠTVU

Molim lijepo, da mi odgovorite i razjasnite u Vjesniku, da li je dopušteno unatoč odredbe, što se tiče recitiranja sv. Mise, zadržati recitiranje po starom t. j. da netko od vjernika i to ženska, moli sve ono, što je izričito zabranjeno. N. N.

Odgovaramo: U toj se stvari treba obratiti svom Biskupskom ordinarijatu, jer Vjesnik nije nadležan u tim stvarima davati direktive.

Uredništvo

O. Ruđer Bošković - svećenik, učenjak, rodoljub

Dana 18. svibnja o. g. navršilo se dvjestopedeset godina od rođenja velikog hrvatskog učenjaka, isusovca o. Ruđera Boškovića. Tog dana u dubrovačkoj isusovačkoj rezidenciji, Biskupskom sjemeništu »Ruđer Bošković« i u crkvi sv. Ignacija održana je skromna proslava. Na ulazu u bivši Collegium Rhagusinum dubrovačka isusovačka rezidencija i Biskupsko sjemenište »Ruđer Bošković« postavili su spomen-ploču, koju je uz prigodni govor otkrio dubrovački biskup Msgr Pavao Butorac. Također je tom zgodom upriličena spomen-izložba.

U slavnom nizu velikih i zaslužnih sinova našeg naroda na jednom od prvih mjesta stoji časna pojava največeg učenjaka, kojeg je hrvatski narod dao, isusovca o. Ruđera Boškovića, čiju dvjestopedeset godišnjicu rođenja ove godine slavimo. Tom veleumu dosudila je Vječna Istina, ne samo da prodrmanu slavu svog rodnog grada podigne ponovno na zavidnu visinu, ne samo da ime našeg naroda i naše znanosti pronese svijetom, nego da do kraja života, služeći idealima znanosti, ne prestane svjedočiti o Veličini i Besmrtnosti Vječnog Tvorca.

uz dvjestopedesetu godišnjicu rođenja (1711 — 1961)

U osobi o. Ruđera Boškovića ispreplele su se niti svestranog veleuma: matematika, zvjezdoznanca, mislioca, fizika, zemljoradnika, graditelja, pjesnika i diplomata, ali u njegov veliki lik utkale su se i tako dvije snažne crte, koje njegovoj nedohitnoj pojavi daju još ljepšu i veću vrijednost, i koje ni na koji način nije moguće istrgnuti, jer tad njegova slika, njegov portret bio bi nepotpun, beskrvan. A te dvije crte jesu: njegovo svećeničko zvanje i njegovo rodoljublje.

Jest, o. Ruđer Bošković je tvorac genijalnog djela »Theoria philosophiae naturalis«, ali je istodobno i pisac skromne rasprave »O Bogu i duši«. On je pjesnik nesumnjivo vrijednog djela »O pomrčinama Sunca i Mjeseca«, ali je isto tako i autor zanimljive pjesme »Virgo sine labe concepta«. On je zaista zaslužni diplomatski predstavnik svog užeg zavičajnog kraja — Dubrovačke republike, ali je također do kraja života ustrajni branitelj svog Reda — Družbe Isusovaca. On je odani državljanin Italije i Francuske, ali je i vjerni sin svoje hrvatske domovine. On je prijatelj velikog pape Benedikta XIV., slavnih kraljeva Ljudevita XV. i XVI., moćnih careva Josipa II. i Franje II., carice Marije Terezije, poljskog kralja Stanislava Potnjatowskog i bezbroja knezova, kardinala, učenjaka i državnika, ali je ujedno poslušni i zahvalni sin svoje majke, dobri i vjerni brat svoje braće Boža, Bara, Ivana i Petra i svojih sestara Marije-Roze, Marije-Katarine i Anice. I konačno on je veliki i svestrani učenjak, ali je jednako tako uzorni katolički svećenik i ponizni sin Družbe Isusove.

O. Ruđer Bošković rodio se u Dubrovniku, 18. svibnja 1711. kao osmo od ukupno devetoro djece Nikole i Pavle Bošković. Rano je napustio rodni grad, te je poput starijeg brata Bara, kao petnaestogodišnji mladić u glasovitom rimskom zavodu Collegium Romanum stupio u Družbu Isusovu. Ubrzo je stekao glas vrijednog učenjaka. Iz godine u godinu izdavao je znanstvene rasprave i djela od kojih su najpoznatija i najvažnija »Theorija philosophiae naturalis« i »Opera pertinentia ad Opticam et Astronomiam«. U toku života napisao je osamdeset i osam različitih djela s područja matematike, zvjezdoznanstva, graditeljstva, mudroslovlja, pjesništva i tako dalje. Obišao je skoro cijelu Evropu, proputovavši Italiju, Francusku, Flandriju, Nizozemsku, Njemačku, Austriju, Poljsku, Tursku, Bugarsku i Moldavsku. Živio je na dvorovima i u ljetnikovcima velikaša. Predavao je u Rimu i Milanu, izgradio je zvjezdarnicu u Breri, koja mu je donijela neugodnosti i sukob s o. Langrangeom. Obnovio je kupolu Sv. Petra, izmjerio podnevnik Papine države, izgladio sukob između vojvodine Toskane i republike Lucce, ispitao je Pontinske močvare i luku Savone, izumio dalekozor s vodom, pronašao novi način određivanja staza kometa, bio ravnatelj Optike u službi francuske mornarice i tako dalje, i tako dalje. Bio je član Instituta znanosti u Bologni, Francuske akademije u Parizu, Kraljevskog učenog društva u Londonu, Petrogradske akademije i rimske književne akademije »Dei Arcadi«. Umro je u Milanu, potpuno iscrpljen, 13. veljače 1787. u starosti od sedamdeset i šest godina.

O. Bošković bijaše veliki učenjak, tako velik, da je sa svojim pogledima bio ispred svog vremena za skoro puna dva stoljeća. Jer, njegove misli tek danas su u potpunosti shvaćene i usvojene: »Boškovićeve misli našle su u potpunosti pravo mjesto tek u savremenoj fizici posljednjih pedeset godina. Ona pokazuje, kako su ispravni bili Boškovićevi pogledi« (Werner Heisenberg).

Mi smo sretni i ponosni, da je takav čovjek, koji je preteča atomistike i čija »teorija je najveća pobjeda, koja je dosad izvojevana na Zemlji« (Friedrich Nietsche) potekao iz našeg naroda. Tim više ponosimo se s njim ne samo zato, jer je bio veliki učenjak, nego jer je i pored toga bio i ostao dobar katolički svećenik, koji je nakon svoje prve svete Mise (godine 1740.), kao već poznati učenjak,

pisao svojima kući presretan, što je na svoje ruke mogao primiti Otkupitelja »I da imam sva kraljevstva u ruci, ostavio bih ih«. Ponosimo se s njim, jer je do kraja života ostao vjeran svojoj Družbi i svom svećeničkom zvanju, o kojem je u svojim mladim godinama zanosno pisao:

»Što se mene tiče, potpuno se odričem svega, jer po Božjoj milosti ništa drugo ne tražim od vas nego molitve; a ako mi se ikada pruži prilika, da pretrpim kakovu neugodnost smatrat ću se vrlo sretnim, što smijem uživati koji plod Svetoga Siromaštva i gologa Križa Kristova, koji sam odabrao, da ga slijedim.

... Preporučite me Gospodinu, jer ja nemam druge potrebe, nego da njemu budem preporučen: da Mu započnem služiti kako dolikuje i da se pokažem pravim sinom sv. Ignacija«.

Tako je pisao mladi Bošković, koji je volio svoj svećenički poziv i koji je duhu svoje Družbe ostao vjeran i onda, kad ju je godine 1773. Klement XIV. bulom »Dominus ac Redemptor noster« ukinuo:

»Ja svaki dan govorim Misu u njihovoj crkvi i ostavljam lemozinu... za oltar... jer ja sliedim, kako je bilo u našem redu, ništa ne uzimljajući od Mise za mene.

... Promijenjen mi je naziv »Padre« u »Abate« zbog promjene moga starog staleža, ne kao da bih ga sam napustio, nego jer je utrnuo, a ja u nekom smislu ostadoh zapušten i siroče« — piše Ruđer nakon ukinuća Družbe Isusove.

Divna je i nasljedovanja vrijedna njegova privrženost Družbi Isusovoj, a isto tako je dirljiva njegova vjernost narodu iz kojeg je potekao. Živeći u tuđem svijetu, nikad nije zaboravio ili zanijekao svoje podrijetlo. Ta nije li D' Alambertu odgovorio, da je Dalmatinac iz Dubrovnika, a ne Talijan?! i zar nije u Beču izašao u susret hrvatskim vojnicima, koji su sudjelovali u Sedmogodišnjem austrijsko-pruskom ratu, želeći im »dobar put i sreću«? I nije li se kasnije radovao nad njihovim pobjedama, zanosno ih nazivajući »našim Hrvatima«?

Da, divan i velik bijaše naš o. Ruđer u svakom pogledu, a pogotovo u svojoj vjernosti Družbi Isusovoj i odanosti svom narodu. Stoga svi mi, koji ni izdaleka ne možemo niti posrtati na širokom putu znanosti, što ga je on utro, nastojmo bar koračati s njim na ovim posljednjim stazama, stazama Vjere i Domovine, koje su i njemu davale snage i bile mu putokazom u labirintu Života i Znanosti.

Svećenik među ljudima

Don Giacobbe bio je nadžupnik crkve Presv. Trojstva u Veroni u vrijeme dok je živio Časni Gašpar Bertoni, utemeljitelj Braće Rana Isusovih. Župnik ga je često posjetio i koristio se njegovim savjetima. U prvim godinama njegova župnikovanja zapita slugu Božjega, kako se treba vladati prema nekim svojim župljanima, koji ne mare za crkvene zapovijedi, kao na pr. za uskrsnu Pričest. Odgovor je glasio: »Kada se sretnete s njima skinite šešir sve do koljena«. Don Giacobbe se čudio: »Čemu ovo nezasluženo odlikovanje?« A. Bertoni, tiho na jedno uho, protumači mu: »A zar nije dobro upotrebljen ovaj način dobrohotnog poklona, kad tako malo košta, a omogućit će Vam možda pristup njihovoj smrtnoj postelji?«

Pobožni savjetnik bio je prvi, koji se je tako ponašao, makar nije bio župnik. »Pozdravljao je sve i svakoga s iskrenim poštovanjem i ljubaznom uljudnošću«, tako čitamo u Dokumentima.

I danas vrijede pravila o bon tonu

Ne smije se misliti da priručnik svećeničkog bon tona vrijedi samo za klerike, da se nauče poštivati poglavare; a nakon toga se može slobodno odbaciti.

Za mnoge bi svećenike bilo vrlo korisno i pohvalno da ga ponovno od vremena do vremena uzmu u ruke, da ispitaju savjest i stvore prave odluke. U pravilima lijepog vladanja ima vrlo dobre askeze. Koliko ljubavi, strpljivosti, poniznosti, i samokontrole traže ona potanka pravila, koja nam se čine kao antipatično i nesnosno zauzdavanje naše spontanosti i slobode.

Praktično poznavati bon ton mnogima se danas čini kao nešto zastarjelo, neki beskorisni teret i formalizam. Maiora premunt; djela, a ne manire; sadržaj, ne vanjština, — tako oni govore.

A ipak se ljudima ne mile ni sama djela ljubavi, ako ih ne vršimo na pravi način, a ponekad ih ne žele čak ni primiti: »Što se same vrijednosti tiče — primjećuje Pater Plus — dakako da ljudska svojstva nisu po važnosti na prvome mjestu; ali ipak, barem neka od njih, posjeduju takvu privlačivu snagu, kakve nema ni sama krepost, ili barem neki oblici kreposti«.

One četiri netom spomenute vrline koje svaki bon ton pretpostavlja, ne samo da su neophodne za svetost, nego one čine sastavni dio nutarnjih osobina svakog pravog apostola.

Kao i naš Spasitelj, mi smo poslani među ljude da ih spasimo, pa treba da im se približimo time što nas vide da savršeno ispunjavamo neke općenito usvojene zakone koji reguliraju običaje, manire i društvenu uljudnost. Msgr. Dupanloup je u svoje vrijeme napominjao: »Kako nam je bilo mučno, kad smo vidjeli da neki svećenici, izvrsni u drugim stvarima, krše najosnovnije propise! To nas je tjeralo da se smijemo i plačemo, jer su iskrenost i čestitost bile očite; ali je bilo povrijeđeno dostojanstvo karaktera, umanjen ili uništen plod svećeničke službe, a najdelikatniji poslovi su bili kompromitirani.

Veliki dio uspjeha u pastoralnom radu ovisi o tome, koliko se znademo učiniti privlačivima.

Tko bolje uspijeva

U svom odnosu prema svijetu dobar svećenik mora u isto vrijeme biti pun dostojanstva i skromnosti, pun otmjenosti spojene s prirodnom jednostavnošću, biti uglađen bez namještenosti, biti društven, ali ne svjetovan, treba »savoir vivre« u najljepšem značenju.

Da netko mogne biti »sol zemlje i svijetlo svijeta«, potrebno je, da se sviđa bližnjemu, (no, ne svijetu!). Ne možemo doći pred ljude »hujus saeculi nequam« kao namrgođeni, strogi suci, mrka i neprijazna lica, s odbojnim postupcima kao oni, koji hoće gospodariti, a zaboravljaju da treba spasavati. Sol se upotrebljava (dopustite da proširim evanđeosku figuru) koliko je potrebno da bude nešto prijatno, ukusno, a ne da vas grize; a svijetlo treba tako regulirati, da vas razblažuje i veseli, a ne da zabliještava i sili na obranu.

U delikatnoj i teškoj službi, da se za Boga osvajaju i pameti i srca, — uz jednake uvjete, naročito svetosti i milosti — bolje uspijeva svećenik, koji znade biti ljudskiji među ljudima, koji najpotpunije vrši pravila uljudnosti i društveni bon ton.

Jedan je crkveni otac rekao za našeg Božanskog Učitelja, da je bio »curialissimus homo«, veliki gospodin (prema P. Plus-u).

Apostol mora, kao i Krist, biti čovjek u što potpunijem smislu, mora u pravom smislu posjedovati dar simpatičnosti: »Široka pronicavost, kompetentnost, prijaznost, plemenitos duha i ponašanje spojeno s lakom neusiljenošću: ove osobine, koje, iako su samo naravne, ipak su veoma dragocjene za apostolat, naročito među mladeži« (P. Plus).

Apostolat pozdravljanja

Jedna od prvih i najosnovnijih društvenih dužnosti jest pozdravljanje. Nije dolično da dušobrižnik, koji prema vjernicima ima posebne obaveze ljubavi i stalan doticaj kao duhovni vođa, redovito prelazi preko jednog tako ljudskog i jednostavnog čina.

Pozdravom možemo izraziti nekom svoje poštovanje, dobrohotnost, zahvalnost.

Običaj pozdravljati svećenika u mnogim krajevima se gubi ili ga je skoro nestalo; u drugim krajevima, gdje je vjera živa, raširen je još više ili manje. Zlo bi učinili oni svećenici, makar bili oni stranci, koji bi se pokazali toliko zatvoreni i nastrani, da ne bi odgovarali kad ih ljudi pozdrave, bilo samo neki ili mnogi. Takvo grubijanstvo bi sablaznilo i odbilo i same prijatelje.

A onda dolikuje da baš, iz motiva ljubavi, prvi pozdravljamo mi.

Pozdrav je lijep i svakome ugodan ako je spontan, ne usiljen, ni bojažljiv: kada je srdačan, ne u hladnom konvencionalnom tonu. Sa ženskim svijetom neka bude ozbiljan, razborit i pun poštovanja, a opet iskren.

Treba pozdravljati sve: siromašne, bogate, seljake, službenike, makar kakvog bili oni vjerskog ili političkog uvjerenja. U gradskim župama se ograničimo na poznate osobe, ali u selu dobro je pretpostaviti, da su svi naši župljani i da će rado primiti izraz naše dobrohotnosti. Možda će se neki u prvi mah začuditi što ih pozdravljamo. No, ipak će odgovoriti, (izuzevši zagriženog jadnika, kojeg ćemo prestati pozdravljati, ako nam nije dva ili tri puta odzdravio).

Oni koji nisu bili na to naviknuti počet će misliti da službenik Božji ipak nije medvjed, nego jedna čestita osoba, prijazan i uljudan; onda će drugima povjeriti svoje dojmove. Nekadašnja antipatija će se rasplinuti. Poneki antiklerikalac će se polako umekšati, a možda na kraju i posve promijeniti mišljenje. Drugi će pak pustiti da iz njihove duše ispadne ona kora ledenog indiferentizma, koja ih je držala daleko od crkve.

Ako pak pozdravu dodamo ime ili prezime neke osobe, naročito među muškarcima i mladićima, naš će poklon biti prijatniji, oni otvrdnuli će ga lakše uzvratiti i tako će se krug prijatelja proširivati.

Ne smijemo zanemariti nastojanje, da upoznamo i zapamtimo sve, koji pripadaju župi. Kolikogod nam je moguće budimo fizionomisti. Treba se vježbati da to postanemo, pa upotrijebimo sva sredstva, koja će pomoći našem pamćenju. Svakome je vrlo drago, kad znade da ga se neko sjeća, da ga prepoznaje, da ga zove po imenu. »Za svakog čovjeka vlastito ime pretstavlja najvažniji i najslađi zvuk njegovog jezika« (Carnegie).

Izrazi poštovanja (komplimenti)

Kad prilike traže ili savjetuju ili dopuštaju, dobro je da se pozdrav proširi time, što prelazimo na komplimenat.

To je delikatan čin, koji zahtijeva inteligencije, dosjetljivosti i živahnosti. Ipak nije težak, ako izvire — kao što to mora biti — iz duše, koja iskreno cijeni i voli osobu, koju smo susreli. Nije nužna neka posebna simpatija; ali iskrenost je bitna. Daleko od nas svako laskanje, prenemaganje, pretjeravanje, nezgrapnost.

Znati tako nekome izraziti poštovanje — to je »umjetnost slatka kao muzika«. To je jedan od najboljih načina, da si olakšamo doticaj s bližnjima i da steknemo prijatelje. Ne zaboravljajmo lako, takav iskreni i dragi poklon, niti osobu, koja nas je s njime počastila.

Najmiliji je svakome onaj izraz poštovanja, koji ističe neko čisto osobno, malo poznato svojstvo, po kojem će se dotični prijatelj lijepo istaknuti između svih drugih; takvi su i oni pozdravi, koji iznose pohvale kao da smo ih čuli od drugih; takvi su i oni pozdravi kod kojih spominjemo nešto, što je ta osoba rekla nekada davno prije i što smo mi dobro upamtili.

Potrebno je učiti i vježbati se, da bismo znali izabrati zgodni čas i prikladni izraz, a treba pomno izbjegavati da bismo dali dojam neiskrenosti ili nezainteresiranosti, radije onda šutjeti, ne reći ništa.

Izrazi poštovanja, koje upotrijebi svećenik, neka imaju onu ozbiljnost i onaj duh koji im doli-

kuje. Neka se ne oslanjaju na ispraznim i ništavim osobinama, nego na humanim i kršćanskim vrednotama, a nadahnuti neka budu ljubavlju. Primjerno i razborito tako da pobudimo povjerenje, pitajmo za zdravlje, za posao, za nauke, za one, koji su već davno odsutni od kuće, za one naročito koji su bolesni. Radovati se s veselima, žalostiti se s onima, koji trpe, pohvaliti uspjehe u zvanju i u svakom dobru, odobriti sve ono što to zaslužuje. Uvijek obećajmo da ćemo se moliti (a tražimo molitvu drugih, to je znak da ih cijenimo) i zaželimo Božji blagoslov. Sigurno će koristiti i osobama slabe ili nikakve vjere kada čuju da smo im rekli: »Preporučit ću vas Gospodinu, Bog Vas blagoslovio!« i slični pobudni i utješni kršćanski izrazi.

Više čovjek — da budem više svećenik

Ponašati se sa svakim kao prijatelj, to je evo najbolji način da druge učinimo svojim prijateljima i da im se dopadnemo.

Sveti Pio X. bio je vrlo srdačan i vrlo širokogrudan u svojim pozdravima. U tome se je ogledalo njegovo veliko srce i zato su ga svi ljubili. Kad bi ga prepoznali dok je prolazio trgom sv. Marka (a bio je u odijelu običnog svećenika) ili po uličicama Grada na Laguni, ili kad bi gondolom preletio Canal Grande, ili silazio šetajući duž obale Lido, netko bi zaviknuo: »Evo našeg Kardinala... To je Patrijarha ribara i lađara!«, a žene bi uskliknule pokazujući djeci na njega: »Gledajte, sada prolazi naš Patrijarha... Neka Bog blagoslovi njega i njegovu majku!« A drugi su nastavljali: »Kad mi dođemo pred rajska vrata, on će i tad poželjeti da nas vidi i dati da se otvore sva vrata«.

»Mi uvijek ponavljamo: svećenik neka ostane čovjek, da bi mogao razumjeti ljude; koliko bude više čovjek... toliko više će imati utjecaja kao svećenik« (G. Sellmair). Sjetimo se samo krasnih izraza humanosti i dirljivih pozdrava koje je upotrijebio apostol Pavao. Kako su topli i iskreni oni izrazi u superlativu! Kakva širokogrudnost! Koliko li umijeća u ovoj naravnosti! On je bio, istina, vladar, ali »najblaži i najljubezniji od svih vladara«.

Poželjno bi bilo kad bi svi svećenici postali članovi one sretne kategorije »osoba, za kojima se zanose ljudska srca, i koji, kao magneti, privlače k sebi sve što se nađe u njihovoj blizini. Ta je sila dar Božji koji nameće veliku odgovornost. Mnogi međutim teško uspijevaju da pridobiju povjerenje zajednice. Ali ako ga i ne mogu silom iznuditi, trebaju barem učiniti sve, što je moguće da ga steknu« (G. Sellmair).

Opća molitva

Pape Klementa XI.

1. — Vjerujem, Gospodine, ali daj da vjerujem snažnije.
Ufam se, Gospodine, ali daj da se ufam stalnije.
Ljubim te, Gospodine, ali daj da ljubim vatrenije.
Kajem se, Gospodine, ali daj da se kajem silnije.

2. — Klanjam ti se kao prvom uzroku: k tebi težim kao posljednjem cilju: hvalim te kao trajnog dobročinitelja: zazivam te kao milosnog branitelja.

3. — Svojom me mudrošću upravljaj, pravednošću suzdržavaj, blagošću tješi i svojom moću zaštićuj.

4. — Prikazujem ti, Bože, svoje misli, da budu usmjerene k tebi; svoje riječi, da budu o tebi; svoje čine, da budu prema tvojoj volji; trpljenja, da budu radi tebe.

5. — Hoću, štogod ti hoćeš; hoću, jer ti hoćeš; hoću kako ti hoćeš; hoću, dokle ti hoćeš.

6. — Molim te, Gospodine, da mi razum prosvijetliš; volju rasplamtiš; tijelo očistiš; dušu posvetiš.

7. — Ne dopusti, da me oholost zarazi; laskavost pokvari: ni da me svijet zavede ili Sotona prevari.

8. — Milosti mi udijeli, da pamćenje čisto uzdržavam, jezik obuzdavam, da pogled od zla odvraćam i sjetila nadvladam.

9. — Da oplakujem prijašnje opakosti; odbijam buduće napasti; popravljam grešne sklonosti; njegujem prikladne kreposti.

10. — Podari mi, dobri Bože, ljubav prema tebi, mržnju na samog sebe, revnost za bližnjega, prezir svijeta.

11. — Daj da nastojim starijima se pokoravati, podređenima pomagati, za prijatelje se brinuti, nikome zlo ne misliti.

12. — Da sjećajući se, Isuse, tvog naloga i primjera, ljubim neprijatelje, podnosim nepravde, da dobro činim progoniteljima, molim se za klevetnike.

13. — Da putenost nadvladam samozatajom, škrtost darežljivošću, srditost blagošću, mlakost pobožnošću.

14. — Učini, da budem razborit u savjetima, odvažan u pogibeljima, strpljiv u nevoljama, ponizan u sreći.

15. — U molitvi sabran, u jelu i piću umjeren, u službi revan, u odluci postojan.

16. — Daj da nastojim imati svetost nutarnju, čednost izvanju, razgovor pobudan, život uredan.

17. — Da budno krotim naravske sklonosti, da njegujem tvoje milosti, zapovijedi da držim i spasenje zaslužim.

18. — Pomozi mi, svetost da postignem iskrenim ispovijedanjem grijeha, revnim primanjem Tijela Kristova, dušom vazda sabranom i čistom srca nakanom.

19. — Daj da od tebe, Bože, naučim,
kako je neznatno, sve što je zemaljsko;
kako je veliko, što je božansko;
kako je kratko, što je vremenito;
kako je trajno, što je vječito.

20. — Daj, da se na smrt pripravim,
na sud sa strahom da mislim,
da vječnom ognju izbjegnem,
nebeski raj da postignem.
Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Ovu »OPĆU MOLITVU« Pape Klementa XI. posebno preporuča Sv. Otac Ivan XXIII. Nalazi se već u novom brevijaru od 1961. godine (Marietti) u kojem su izostavljene neke strofe (7, 8, 12. i 18.). Francuski prijevodi: A. Fleury, Petit Manuel paroissial ima 18 odlomaka, fale 8. i 17., dok »Ecclesia« velj. 1961. donosi samo 16 kao i brevijar izdanja »Marietti«. Ovdje donosimo čitavu molitvu prevedenu iz latinskog izvornika sa 20 strofa.

Po svom sadržaju ona je opća, jer sadržaje prošnje za sve kreposti, potrebne u kršćanskom a napose u svećeničkom životu.

Po stilu i obliku je proza, ali proza puna ritmike, harmoničnosti, simetričnosti, antiteza, te ima nešto zajedničko s pjesničkom dikcijom.

IZ DNEVNIKA

jednog pobožnog pušača

31. XII. Ne, ja moram bezuvjetno početi jednim novim životom. Prije svega: Ta bijedna navika pušenja mora s novom godinom prestati. Ipak je sramota, da jedan kršćanin tako robuje nižim užicima svoga tijela. Kakvog smisla ima pušenje? Čovjek potroši novac, oštećuje pluća, srce, bubrege, živce, a ako budu bile opet uvedene karte za pušače, tada ću morati ići moljakati za jednu cigaretu kao u ratu. Moja je odluka čvrsta: od sutra prestaje pušenje. Daleko od mene neka bude cigareta, taj zakleti smrtni neprijatelj čovječanstva, koji se tako odvratno pretvara, kao da mi je prijatelj!

1. I. Prvi dan nove godine. Kako lijepo snijeg lepršа! Samo me malo boli glava, jer sam sinoć kao na rastanku od svoje omiljele cigarete mnogo pušio. No, to je konačno moja krivnja. Da sam znao uzeti umjerenu količinu toga dragocjenog uzbuđujućeg otrova, tada ne bih imao glavobolju, nego bih bio dobro raspoložen kao što sam prije bio, kad sam uživao u svojoj jutarnjoj cigareti. Najprije jutarnja molitva, a tada jutarnja cigareta. Danas sam samo molio. — 1. I. popodne. Što da čovjek radi? Moja je žena nakon svečane sv. Mise skuhala osobito dobru crnu kavu, pružila mi jednu kutiju Jonny i ponudila vatru. Zar sam mogao povrijediti tu dobru dušu? Kad se ona tako veselila, da mi učini veselje? Zar sam joj mogao pokvariti početak nove godine s dosadnim jašenjem na principima? Ne, ja sam pomislio: Ljubav je glavna stvar. No, sada moram pušiti također i cijelu kutiju, jer ne mogu valjda dopustiti, da ostatak cigareta leži nepopušen kroz cijeli moj život.

4. II. Sutra počinje predkorizmeno vrijeme. Dobra prilika, da prikažem svoju već odavno planiranu žrtvu, da prestanem pušiti.

25. II. Sutra je prva korizmena nedjelja. Dakle, sada ću zbilja početi. U pretkorizmeno vrijeme mi nije posve uspjelo, a točno uzevši uopće nikako. Ali, sada će mi mnogo toga priteći u pomoć: tamna ljubičasta boja crkvenog ruha, korizmene propovijedi i to neizrecivo teško za žrtvu stvoreno raspoloženje ovoga vremena.

3. III. Ja nisam ništa kriv, što se moja žena zove Kunigunda. Upitao sam je, što želi za svoj

imendan, i ona je rekla: Puši dalje, jer si ovako jednostavno nepodnošljiv. Ja sam to opovrgao i pri tom sam bio vjerojatno malo žešći, jer mi je ona na kraju rekla: No, gledaj, zar zaista nisi nepodnošljiv? Zapravo, ona ima pravo. Ja sam ispunio njezinu volju, i danas pušio. I zbilja: odmah sam bio bolje raspoložen, i to je bio jedan vrlo lijepi imendan.

19. III. Danas je nedjelja Laetare. Mislim, da je to posve u duhu Crkve, ako si danas priuštim kakvo veselje. No, to se ipak ne protivi mojoj odluci.

2. IV. Danas počinje Veliki Tjedan i ja ponovno počinjem s mojom korizmenom žrtvom. O, kad bi već bio Uskrs!

9. IV. Danas mogu pušiti opet mirne savjesti. Za vrijeme Velikog Tjedna to sam činio s nemirnom savješću, ali sam ipak radio. Zar nije čovjek jedno bijedno stvorenje!

27. IV. U svojoj uskrsnoj radosti sam sasma zaboravio, da sam se htio posve odreći pušenja. Ali, sada opet započinjem. Ne, sutra je petak. Nisam praznovjeran, ali me ipak često odvraća od toga, da baš sutra započnem. Recimo brzo: prvoga svibnja.

12. V. Svoju sam odluku sasvim zaboravio. Prije Prvoga imam uvijek toliko posla i glavu punu drugih briga! A sada, usred mjeseca nema smisla započeti. Recimo: 1. lipnja.

30. VII. Nisam si želio pokvariti dopust. Na dopustu se treba odmoriti, a to zbilja nije vrijeme za gimnastičke vježbe volje. Ali, sada ću obaviti duhovne vježbe, a tada započinjem novi život. Pa i što se tiče pušenja.

4. VIII. Vođa duhovnih vježbi rekao nam je među ostalim, da nema smisla mučiti se s odlukama u moralno neznatnim stvarima (on je očito mislio na pušenje). Treba radije čuvati živce za borbu protiv pravoga zla, protiv grijeha. To je moj čovjek! Obavio sam temeljiti ispit savjesti i uvidio sam, koliko još u meni ima zla. Protiv toga zla treba se boriti. Radi nekoliko cigareta sigurno je, da ću jedva imati kakvih poteškoća, ali ću ih sigurno imati radi drugih stvari, pogotovo radi moje slabe volje. Oko toga moram najprije na sebi poraditi.

28. X. U borbi protiv moje slabe volje postigao sam neki uspjeh. Odbio sam svojoj ženi kupiti šešir za kasnu jesen (bit će dobar i jesenski šešir), i ostao sam pri svojoj odluci uprkos toga, što je bila radi toga ljutita. Ali tada je nadošla jedna vrlo glupa stvar. Moja mi je žena rekla, da se moram boriti protiv svoje slabe volje prije svega u pušenju, i njoj za ušteđeni novac priuštiti jedno veselje, pa kupiti šešir.

29. X. Moja žena očito ne trpi od slabosti volje. Našli smo kompromisno rješenje: Ona dobiva šešir, a ja pušim dalje. Tako se oboje veselimo, ali je čovjek ipak bijedno stvorenje.

14. XI. Danas sam bio radi moga katara kod liječnika. On misli, da moram ograničiti svoje pušenje, pa čak posve prekinuti. Da je to škodljivo.

4. XII. Katar se hvala Bogu poboljšao. I to, iako sam pušio. Po tom se vidi, koliko čovjek treba držati do liječnikovog mišljenja. Vjerojatno je pušenje i inače posve neškodljivo.

17. XII. Danas je bila staleška konferencija za ljude. Jedan je Pater govorio o zadovoljštini. On je rekao, da su ona pokornička djela prava, koja u nešto zasijecaju — i kazao, da to može biti pušenje. On sam je nepušač. Čovjek može onda lagano govoriti, ali ipak ima on pravo. Kakav je to kršćanin, koji nije u stanju učiniti niti jedno djelo zadovoljštine?

20. XII. Iznutra se osjećam ponukanim, da sasvim ostavim pušenje. No, još o toj stvari moram razmisliti.

26. XII. Što se više približuje nova godina, to više u meni raste velika odluka, da započnem s novim životom, a prije svega, da se ostavim pušenja.

31. XII. Ne, ja moram bezuvjetno započeti s novim životom. Prije svega: prestat ću s novom godinom s tom bijednom navikom, da pušim. Pa to je ipak sramota, da jedan kršćanin tako robuje nižim užicima. Kakvog ima smisla pušenje? Čovjek potroši novac, škodi plućima, srcu, bubrezima, živcima, pa ako još k tome ponovno budu uvedene karte za pušače, tada će započeti ono ponižavajuće prosjačenje koje cigarete kao i za vrijeme rata. Moja je odluka čvrsta: Od sutra prestajem pušiti. Daleko od mene neka bude cigareta, taj zakleti smrtni neprijatelj čovječanstva, koji se tako odvratno pretvara, kao da mi je prijatelj!

Upravo sada prelistavajući Dnevnik vidim, da sam prije godinu dana točno isto napisao. Zar će ta bijedna komedija započeti opet iznova? Ne, ovaj ću puta učiniti drugačije: Pušit ću dalje, i gotovo!

Kako se radujem novoj godini!

Prodaje se harmonium, dobro uščuvan kao nov. Ima šest čistih igara (subbass 16' — diapason 8' — harmonia 4' — principal 8' — melodia 8' — harmonia 8') i četiri poluigre (bourdon 16' — echo 8' — melodia 8' — vox celeste 8') i sa drugim kopulama suboctave i superoctave i crescendo. Amerikanski usisni sistem — glasan i jak.

Obratiti se na adresu: Slavko Gabud — Zagreb I., Kaptol 29.

I ove će se godine održati tečaj crkvene glazbe za časne sestre orguljašice u vremenu od 21 do 26 kolovoza u Zagrebu (Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište, Kaptol 29).

PRODAJU SE VRLO LIJEPE JASLICE skoro nove. Obratiti se na Župni ured Tribalj kod Crikvenice.

»IMITAMINI« — Propovijedi za svetačke blagdane, mogu se dobiti kod Nadb. Duhovnog Stola u Zagrebu, Kaptol 31. Knjiga sadrži 59 propovijedi na 250 strana. Cijena 700 dinara plus poštarina.

Litanije

Predragocjene Krvi Gospodina Našega Isusa Krista

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.
Oče nebeski Bože, smiluj se nama.
Sine, Otkupitelju svijeta Bože, smiluj se nama.
Sveto Trojstvo jedan Bože smiluj se nama.
Krvi Krista, Jedinorođenoga od vječnoga Oca,
Krvi Krista, utjelovljene Riječi Božje,
Krvi Kristova, Novoga i Vječnoga Zavjeta,
Krvi Kristova, u smrtnoj borbi na zemlju potekla,
Krvi Kristova, koja si kod bičevanja navirala,
Krvi Kristova, ispod trnove krune prokapala,
Krvi Kristova, na Križu prolivena,
Krvi Kristova, cijeno našega spasenja,
Krvi Kristova, bez koje nema oproštenja,
Krvi Kristova, u Euharistiji okrepo i čišćenje duša,
Krvi Kristova, rijeko milosrđa,
Krvi Kristova, pobjednice zlih duhova,
Krvi Kristova, snago mučenika,
Krvi Kristova, jakosti ispovjedalaca,
Krvi Kristova, koja rađaš djevice,

spasi nas!

Krvi Kristova, čvrstoćo onih, koji su u pogibli,
Krvi Kristova, okrepo umornih,
Krvi Kristova, u plaču utjeho,
Krvi Kristova, nado pokornika,
Krvi Kristova, utjeho umirućih,
Krvi Kristova, mire i milino srdaca,
Krvi Kristova, jamstvo vječnoga života,
Krvi Kristova, koja izbavljaš duše iz čistilišta,
Krvi Kristova, svake slave i časti predostojna.

spasi nas!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — oprosti nam, Gospodine.
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — usliši nas, Gospodine.
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — smiluj se nama.

R. Otkupio si nas, Gospodine Krvlju svojom.

O. I postadosmo kraljevstvo Boga našega.

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, Ti si jedinorođenoga svoga Sina postavio za Otkupitelja svijeta i htio da Te Njegova Krv ublaži; podaj molimo, da cijenu našega spasenja tako štujemo, a njezina nas snaga tako brani od zala ovoga života na zemlji, da vječni plod svete Krvi uživamo na nebu. Po istom Kristu Gospodinu našemu.

Amen.

Civilizacija straha od djeteta

RAZLIČITE CIVILIZACIJE

Znademo za egipatsku civilizaciju »piramida«, a divimo se civilizaciji »visećih vrtova« u Babilonu. Osvaja nas »umna« grčka kultura, a »državnička civilizacija« starih Rimljana će po svom rimskom pravu uvijek ostati predmet ne samo divljenja, nego i podloga pravu država i naroda.

Izgleda, da se danas ne rađa, nego da je već razgrađena, nova civilizacija, novi način života, koji bismo mogli nazvati najboljim i najadekvatnijim imenom »civilizacija s t r a h a o d d j e t e t a«.

Njezin sadržaj i smisao je izražen u francuskom časopisu Monde od 16. studenoga 1957. godine u ime Lige za »Prava« čovjeka: »Priroda je natovarila na ženu veoma težak teret proširenja vrste. Čast čovjeka traži da se popravi, koliko je to moguće, ova n a r a v n a n e p r a v d a«.

NARAVNA NEPRAVDA

Ovaj zadnji izraz »naravna nepravda« veoma je značajan. On dobro objašnjava nakane mnogih srdaca. Ne radi se samo o tome, da se na neki način pronađe lijek, koji bi odgovarao situaciji, koja je u svijetu provizorno tragična — glede stana, nedovoljnih plaća itd. Neizmjerno je više ono,

za čim se ide. Trebalo bi promijeniti same uvjete u kojima je priroda predviđala ljudsko proširivanje i obnavljanje.

Drugačije rečeno, jedna nova civilizacija i to planifikacije porođaja tehničkim putem, treba da nadoknadi i popravi zločine i pogreške prirode. Čovjek XX. stoljeća popravlja smiono i uspješno slabe učinke temperature i meteorologije. On mijenja dane i godišnja doba da podvostruči svoju žetvu. Probija zvučni zid, da što prije dođe do svoga odredišta. Pribavlja satelite, koji mu raširuju životni prostor, u koji ga je priroda zatočila. Zašto ne bi on mijenjao po svojoj želji i načine i vrijednosti rađanja ograničujući to na striktni minimum? To više, jer seksualna funkcija — kojom su konačno zagospodarili razum i znanost, može odsada pribaviti novih koristi i novih vrednota, što ih prošli vjekovi nisu dovoljno iskoristili.

TEŠKO JE PREDVIDJETI

Teško je predvidjeti kuda će odnijeti taj »novi val« današnjega čovjeka. Ima mnogo elemenata, a proricati je uvijek nezahvalna stvar.Tko je ikada na pr. još 1910. godine sanjao kakvim će posljedicama uroditi uvođenje samo automobila na život obitelji, na njezinu stabilnost, njezinu povezanost, njezin stan i intimnost?

Ali, kolikogod je teško, ipak je veoma uočljivo, vidljivo kamo to sve skupa vodi, kamo će dospjeti i kamo već dostiže ova nova civilizacija straha od djeteta. Naprosto zato, jer sada nije potrebno ništo drugo nego samo otvoriti oči na ono, što se već zbiva, očituje u narodima, koji su kroz čitavu jednu svoju generaciju službeno uveli tehničko planiranje kao rješenje tome strahu od djeteta. Pokušat ćemo iznijeti nekoliko promjena i posljedica toga shvaćanja.

EVO TIH PROMJENA!

— Progresivno, to znači ubrzavajuće, nestajanje grupa dobrovoljno brojnih obitelji, i u isto vrijeme tendencija pokazati brojnu obitelj kao jednu monstruoznost.

— Duhovno starenje i prerana skleroza naroda i obitelji, koji su svojevremeno postali nesposobni za stvaranje.

— Izvjesno ponizivanje ideja i ideala obiteljske sreće pod krinkom tobože nekih prava čovjeka.

— Pad moralnosti kod mladeži. Povećanje broja onih, koji ne će da žive u čestitom braku radi slobodnijega života.

— Teška promjena u shavaćanju ljubavi zbog krivoga naglašavanja seksualne funkcije, smatrajući je samo zgodnim za stadij »idealne mladosti«.

— Svojevoljna sterilizacija majčinskoga instikta, koji je prirođen svakoj ženi, i to zbog nametnutoga straha od djeteta. Generilizacija gruboga neprijateljstva protiv života i njezinih prvih manifestacija: trudnoće, majčinstva, vidjeti dojenče i malo dijete.

— Novo shvaćanje seksusa, koji je bitno definiran samo kao »sposobnost erotičke igre u službi jednoga para« i u kojem je odnos prema rađanju djece samo slučajan i akcidetalan.

Devirilizacija muža, defeminizacija žene i blagost prema homoseksualnosti kao erotičkoj igri, koja pokazuje osobnu intimnost među prijateljima i ništa drugo.

Napokon, zbog onih nada, koje toliko tehničko planiranje pobuđuje, a ne ostvaruje — snosi se odgovornost:

— U krizi razvoda braka i moderne bračne nestabilnosti.

— U padu duševnog zdravlja.

— U tom, što se roditelji odriču svojih roditeljskih dužnosti.

— U opasnosti, što se jedna čitava civilizacija okreće prema kultu uživanja i seksualnog zadovoljavanja.

— U biološkom nestajanju i izumiranju čitavih porkajina, čitavih slojeva, čitavih naroda.

Netko bi nam možda mogao prigovoriti, da smo ocrtali odviše crnu sliku. Ali nam nitko ne će reći, da nismo bili iskreni. U slijedećim pak člancima ćemo nastojati ove tvrdnje kratko i jezgrovito potkrijepiti činjenicama i statistikama. Počnimo dakle sa prvom i očevidnom istinom!

DISKREDITIRANJE BROJNIH OBITELJI

Današnja civilizacija nije u sebi sklona brojnim obiteljima. Sve ankete vođene o idealnom broju djece u obitelji očituju znatnu razliku između rafiniranog i priprostog življa. Ovi potonji redovito se pokazuju skloniji za obitelji većih dimenzija negoli oni prvi.

Izmišljena protivurječja, kao plod propagande ove civilizacije straha od djeteta, između »sretnih« obitelji s jedne strane — a »brojnih« obitelji na drugoj strani — uspijevaju sve više ove posljednje prikazati kao neke monstrume. I zato se u zemljama, u kojima je tehničko planiranje provedeno, očituje, upravo na nametljiv način, kako opada broj obitelji sa petero djece od jednog popisa do drugoga.

Tako je na pr. USA imala 1940. godine na sto obitelji 15 bez djeteta — 16,2 s jednim djetetom — 19,8 s dva djeteta — 15,7 s tri djeteta — 10,0 s četiri djeteta — 20,1 s pet ili više djece. Samo 12 godina kasnije razmjer se ovako već promijenio: 1952. godine na sto obitelji 14,4 s nijednim djetetom — 20,7 s jednim djetetom — 23,3 s dva djeteta — 14,7 s tri djeteta — 7,5 s četiri djeteta — a 13,1 s pet ili više djece.

VRIJEDNOST BROJNIH OBITELJI

Na žalost trebaju nadoći, piše malo rezignirano o. Léstapis, nacionalne katastrofe da se otvore oči prezirateljima brojnih obitelji. I u Francuskoj tek u takvim časovima kriza i nevolja voditelji i javno mnijenje okrenuli su svoje oči prema brojnim obiteljima bez kojih ne bi došlo do obnove i oslobođenja naroda.

P. Vincent u časopisu Population od 1946. godine br. 1, iznosi kako je prostudirao 500.000 žena rođenih 1881. godine. Od toga broja 140.000 ih je preminulo prije svoje 15. godine, 90.000 ih se nije udalo, a 270.000 su osnovale svoja ognjišta. Međutim, pedeset godina kasnije to znači 1931. go-

Molitva Duhu Svetom

za sretan uspjeh Općeg Crkvenog Sabora

Duše Sveti, poslan od Oca u ime Isusovo, koji braniš i nepogrešivo vodiš svetu Crkvu, izlij dobrostivo, molimo te, puninu svojih darova na Opći sabor.

Blagi Učitelju i Tješitelju, prosvijetli naše biskupe, koji će se spremno odazvati pozivu svetog Oca i sabrati na svečani Opći crkveni sabor.

Daj, da iz tog sabora proisteku obilni plodovi. Daj, da se što više raširi svijetlo i sila Evanđelja u ljudskom društvu. Daj, da novom snagom ojačana zasja katolička vjera i njezina misijska djelatnost. Daj, da ljudi dođu do što potpunijeg spoznanja crkvene nauke i do što spasonosnijeg poboljšanja kršćanskog ćudoređa.

Slatki Goste naše duše, utvrdi naš razum u istini i naša srca u poslušnosti, da odluke Općeg sabora velikodušno prihvatimo i radosnom spremnošću izvršimo.

Molimo te još za ovce, koje više ne pripadaju jednom stadu Isusa Krista. Daj, da i one, koje se ponose kršćanskim imenom, pristupe napokon kršćanskom jedinstvu pod vodstvom jednoga Pastira.

Kao nekim novim duhovskim blagdanom, obnovi i u naše vrijeme svoja čudesna djela. Daj, da sveta Crkva, sjedinjena u žarkoj i ustrajnoj molitvi s Marijom, Majkom Isusovom, pod vodstvom nasljednika svetoga Petra, širi u današnjem svijetu kraljestvo božanskog Spasitelja: kraljestvo istine i pravde, kraljestvo ljubavi i mira. Amen.

Oprost 10 god. svaki put, kad se izmoli ova molitva, a potpuni oprost, uz običajne uvjete, jedanput mjesečno, ako se moli svaki dan. (Sv. Penitencijarija 23. rujna 1959.)

Bivši duhovnik bogoslovlja napisao je 10 obrazaca **»Puta Križa«**. Zajednički je predviđen naslov: **»S Isusom na putu k slavi«**. Predmeti obrađeni jesu: Grijeh, Naši grijesi, Kazna za grijehe, Kreposti, Osobe, P. K. kršć. muža, P. K. kršć. žene, P. K. kršć. mladića, P. K. kršć. djevojke, S. Marijom na Golgotu.

Budući da je pisac nesposoban preuzeti na sebe teret tiskanja i raspačavanja, on je pripravan prepustiti taj posao bez odštete za sastavak onome, koji bi ga želio preuzeti.

Crkvena je vlast već dala Imprimatur. Obratiti se sveć. Antunu Pilepiću, Split, Šubićeva 7/II.

---

dine, od tih 270.000 ognjišta 16,5% bilo je bez djece, 44,6% su imali jedno ili dva djeteta. 14,7% su brojila tri, djeteta, a 9 su brojila četiri djeteta, dok su 15,2% imali petero ili više djece. »Na ovoj se slici vidi«, primjećuje auktor, »da obitelji od 0,1 ili 2 djeteta, koje tvore više nego polovicu ove zajednice, ne ostavljaju za sobom nego četvrtinu potomstva jedne generacije«.

One će za budućnost veoma malo vrijediti. Egoistične, one žive samo za ovaj čas. Après nous déluge!

»Demografski račun pokazuje, govori nam Dr Sutter, da statistika francuskih obitelji od 1940. godine pokazuje konačni prelaz od 2.200 na 2.300 žive djece na 1.000 obitelji svih dobi i svih zvanja. Cijeni se da broj živih rođenja ne bi smio pasti ispod 2.050 da se osigura obnova pučanstva. Međutim, kad ne bi ni jedna obitelj imala više od t r i djeteta, broj žive djece na 1.000 obitelji dosizao bi samo 1.750. Ta bi generacija osigurala svoju biološku budućnost samo 84%. Pače, kad ne bi ni jedna obitelj imala više od četiri djeteta, još uvijek se ne bi došlo dalje nego do 1.950 živih rođenja, a obnova normalna pučanstva ni time nije još osigurana«. (Dr J. Sutter u »Concours Médical« od 24. ožujka 1957., str. 1.313).

Dobrovoljno mnogobrojnih obitelji — mi inzistiramo na ovom izrazu, jer je dokazano da nisu te obitelji plod sjajnih stanova i drugih materijalnih pozitivnih uvjeta, nego zaista dobre volje i svijesti — nije u Francuskoj bilo više nego 2,8%, koje su imale 5 ili više žive djece iznad 21 godinu. A ipak, ovaj sasvim mali broj obitelji osigurao je četvrtinu podmlatka Francuske, ili 24,6% djece od najmanje 21 godinu starosti.

IZVORI ŽIVOTA

U periodama materijalnog napretka ne misli se na sve obitelji, jer je dovoljno da obitelji bez djeteta žele imati jedno, obitelji sa jednim djetetom žele imati dva, a obitelji sa dvoje da imaju troje, da se stopa nataliteta časovito i vidljivo podigne.

Ali kad se pojave krize, bilo pod formom ovom ili onom — pa i kao obična »depresija« — tada nestade neposredno ova čisto slučajna plodnost jalovih obitelji. Podržavanje jednoga neospornoga niveaua porođenja osigurano je samo obiteljima, koje su dobrovoljno brojne, ako. . . one još postoje!

Jer ih nova, moderna civilizacija — civilizacija s t r a h a od djeteta nemilosrdno guši. — A to je njezin najstrašniji — nužni i redoviti, ako ne i jedini — učinak!

Bibliografija

Jeste li već naručili »ISPOVIJEST MLADOG SVEĆENIKA« — knjigu, koja na neobično topao i iskren način iznosi ostvarenje vječnog Kristovog svećeništva u jednom našem mladom suvremeniku.

Djelo je puno života, obogaćeno dnevnikom i pismima. Jednostavno i neposredno zahvaća u najveće dubine kršćanskih tajna i života uopće — ispreplitanje božanskih i ljudskih elemenata u cjelokupnom zbivanju. Jedinstveno djelo, zanimljivo i korisno svakom čovjeku. Toplo ga preporučamo i za naše vjernike.

Narudžbe slati na adresu: Dr Emil Mayer, Đakovo, Strossmajerov trg 5.

ĐAKOVAČKI BOGOSLOVI

Oci su Karmelićani izdali knjigu: »Povijest jedne duše« sv. Male Terezije. Prijevod je to originalnih RUKOPISA Svetice, kakve je napisala sama Svetica. Sva su dosadašnja izdanja bila nepotpuna. Naručuje se kod Otaca Karmelićana, Remete. Cijena 550 din.

U pripremi su Djela sv. Ivana od Križa, Naučitelja Crkve i najodličnijeg sina bosonogog Karmela. Njegova Djela obuhvaćaju knjige: »Uspon na Goru Karmel«, »Tamna noć«, »Duhovna pjesma«, »Živi plamen ljubavi«. — Te će knjige biti prava novost u našoj duhovnoj literaturi.

Tomislav J. Šagi-Bunić, kapucin, izdao je knjigu: **BOGU NIJE NITKO NEVAŽAN.** Kratki su to govori, održani u zagrebačkoj stolnoj crkvi u vremenu od 4. IX. 1960. do 29. I. 1961., a obrađuju bitne religiozne probleme koji su danas aktuelni, na način koji odgovara suvremenom gradskom čovjeku.

Knjiga ima 140 stranica, malog formata, a cijena joj je 350 dinara. — Naručuje se kod izdavača: Ignacije Cafuk, prov. definitor, Rijeka, Đure Đakovića 11. Može se dobiti i u Knjižari sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, Kaptol 29.

»MISAO I DJELO« je već davno rasprodano. Izdavač je tražio načina za drugo izdanje, ali nije uspio, pa neka oproste mnogi, koji su uzalud poslali narudžbu.

●

LITANIJE PREDR. KRVI ISUSOVE možete dobiti u separatu veličine 7,5x12 cm arak. Cijena 5 dinara. Narudžbe prima Bisk. Ordinarijat Đakovo.

●

»MOLITVA DUHU SVETOM ZA OPĆI CRKVENI SABOR« može se dobiti kod Bisk. Ordinarijata u Đakovu. Veličina arka je 7,5x 12 cm.

Dr O. Milan Šetka izdao je knjigu: **MODERNI KONVERTITI I KAT. CRKVA.** Knjiga prikazuje bitnu nauku o Crkvi, i to kako je djelovala na moderne konvertite i što konvertiti govore o Crkvi. Sve je prikazano u obliku konferencija, pa će osobito dobro doći propovjednicima i katehetima.

Naručuje se kod Duhovnog Stola, Zagreb, Kaptol 31. Cijena 550 dinara.

●

Tokom mjeseca srpnja izlazi VIII-smi svezak »PRIRUČNIKA SEOSKOG PROPOVJEDNIKA« (XIII—XIV nedj. po Duhovima). Zadnji svezak je izašao pred četiri godine. U međuvremenu su mnogi pretplatnici promijenili svoj boravak. Ako koji od ovih još uvijek reflektira na »Priručnik«, neka se javi na adresu: Ivan Suić, svećenik, Zagreb, Kaptol 29 (prije Derenčinova 25).

●

Sredinom lipnja izdajemo govor, što ga je Sv. Otac 12. rujna 1960. održao Rimskom sjemeništu, a upućen je svim sjemeništarcima i bogoslovima kako bi duhovno sudjelovali u pripremama ekumenskog Koncila.

Budući svećenici će »u zoru svog svećeništva« spovoditi odluke Sabora! — Sv. Otac se sjeća svoje Prve Mise, svojih poglavara, prelazi na misli o svećenstvu... Tako nam ovaj govor u novom ruhu osvjetljuje ljepotu teženja k svećeničkom idealu.

Govor ćete moći i pokloniti ne samo ovogodišnjim mladomisnicima, nego i onima, koji slave svoje Zlatne, Srebrne sv. Mise... pa 30., 20., 10-godišnjicu misništva..., a također i mladićima te dječacima, kod kojih bi se moglo poroditi sveć. zvanje. — Cijena će biti umjerena. — Narudžbe primaju: Bogoslovi, Zagreb, I., Kaptol 29.

●

Kod Župnog ureda Sv. Mihajla, Dubrovnik 3, mogu se dobiti slijedeće knjige:

Don Ivo Gugić: »Euharistijsko klasje« (Euharistijske propovijedi: Poziv na adoracije, na dane klečanja, prigodne euharistijske propvijedi, o sv. Misi i sl.).

Knjiga je tiskana knjigotiskom na srednje finom papiru 21x14 cm. Cijena 350 din.

Također je izišla iz tiska u istom formatu knjiga »Zlatno klasje« (govori za prvu sv. Pričest). Cijena 250 din.

Još se može dobiti od istog auktora knjiga »Marijino klasje« (propovijedi na blagdane Bl. Dj. Marije). Cijena 300 din.

Sve ove knjige je odobrio Bisk. ordinarijat Dubrovnik.